HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ 5 TEMMUZ 1996 CUMA SAYI:9 FİYATI: 60.000.TL. (kdv dahil)

ÖKÜZ

üstlendiğin vazife çok mühim kemal bu görevi layıkiyle yapacağından eminim

ESKİ ATEŞ KİRLENDİ!.
ATEŞİ YENİDEN BULMAK LAZIM!.
ATEŞİ YENİDEN BULMAK LAZIM!.
ESKİ ATEŞ KİRLENDİ!.

*metüst

Aksam sefasi

.....Musa Kart

"Adil Düzen"de öncelikle hırsızlık ve yolsuzluklar örtbas edilir...

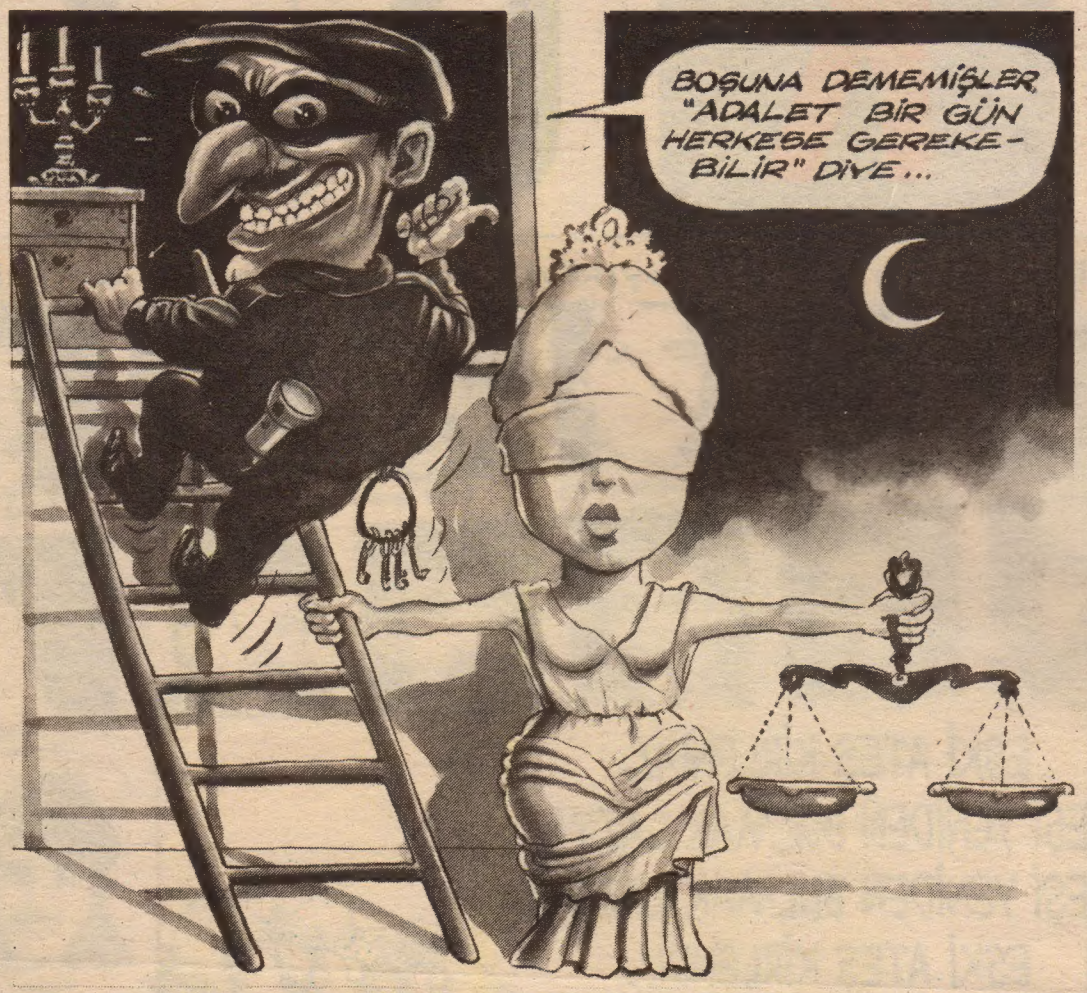

CAN YÜCEL

Marks'ın tarifi üzere

Çok eskiden
Beykoz'da Kalkan balığı çıktığı yıllarda
Bir kış günü hava ayaz mı ayaz
Ödünç bir motorla üç arkadaş
Allah, akıl fikir versin
Boğaz'da cevelana çıktık
Sırtımız pek, titriyoruz yine de
Konyak şişesi koşuyor imdada
Beykoz dalyanın oraya vardık.
Nöbet kulesinde bir bekçi
Gömleği yırtık pırtık
Pantolonun sağ bacağı kopuk
Başı açık ayakları çıplak
Göğsüne Rodoplar'dan kopan katil
bir yel çarpıyor
Bizimki kulenin tepesinde ayakta
Zincir sallıyor,
Dedim ki arkadaşlara içimden doğarak
İşte size Marks'ın tarifi üzere
Zincirinden başka kaybedecek şeyi
olmayan adam.

Kuzguncuk/1996

ORHAN PAMUK

Akşamları yorgun argın...

Sonra elimi usulcacık uzattım, perdeleri araladım, dışarıda gökyüzünün karanlığında aya rastladım.En iyi teselliymiş öteki dünyalar. Ayda televizyon seyrediyorlardı.

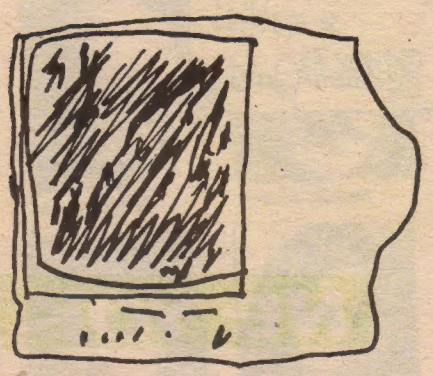

Akşamları yorgun argın eve geliyorum. Yollarda, kaldırımlarda önüme bakarak. Bir şeylere kızgın, kırgın, öfkeli. Hayal ettiğim güzel şeyler bile aklımın sinemasından acele acele geçiyorlar. Vakit geçiyor. Hiçbir şey yok. Gece başladı bile. Mağlubuz, yeniğiz. Akşam ne yemek var?..

Tepesinde lamba yanan masada: Salata, aynı sepette ekmekler, masanın örtüsü kareli. Başka?.. Tabak! Başka?.. Tabak ve fasulye. Fasulyeyi hayal ediyorum, yetmiyor. Sofranın tepesinde aynı lamba yanıyor. Belki yoğurt. Belki hayat.

Televizyonda ne var? Ama bakmayacağım, ben her şeye kızıyorum. Çok kızgınım ben. Köfte de severim, hani köfte? Bütün hayatlar burada, masanın başında.

Melekler hesap soruyorlar.

Bugün ne yaptın canım?

Ben bütün hayatım boyunca... çalıştım. Akşamları eve geldim. Televizyonda... Ama, bakmayacağım.Sonra telefonlara cevap verdim, birilerine kızdım, çalıştım, yazı yazdım... Ben adam oldum... Biraz da, buyurun, bir hayvan.

Bugün ne yaptın canım?

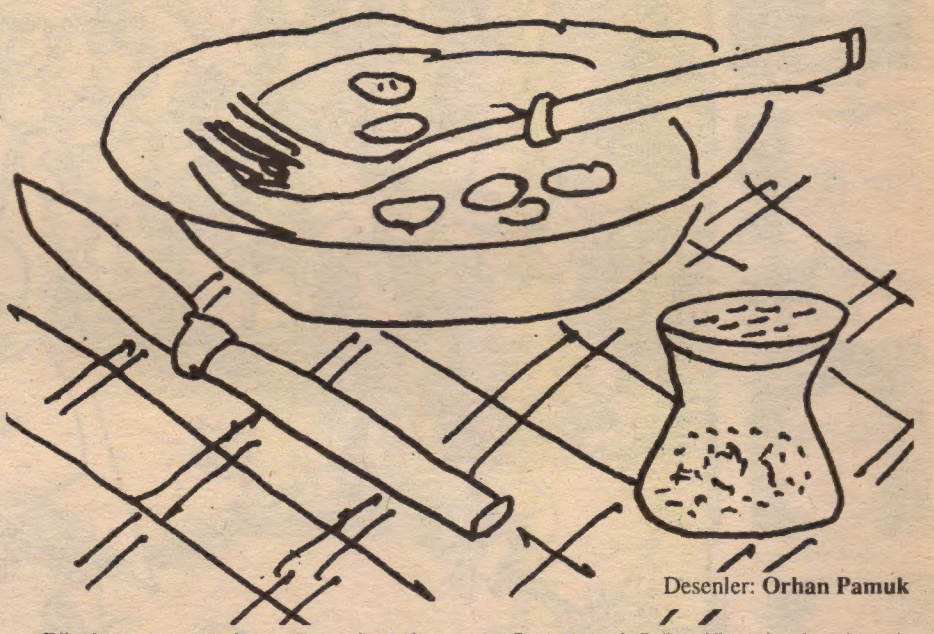

Desenler: **Orhan Pamuk**

Bilmiyor musun, işte ağzımda salata. Dişlerim dökülüyor çenelerimin arasına. Mutsuzluktan beynim boğazıma akıyor. Tuz nerede, tuz nerede, tuz? Hayatımızı yiyoruz. Birazcık da yoğurt. Hayat marka.

Sonra elimi usulcacık uzattım, perdeleri araladım, dışarıda gökyüzünün karanlığında aya rastladım. En iyi teselliymiş öteki dünyalar. Ayda televizyon seyrediyorlardı. Bir de üstüne portakal yedim, çok tatlıydı, keyiflendim.

O zaman bütün dünyalar benim oldu. Anlıyorsunuz değil mi? Akşam eve gelmiştim. İyi kötü bütün savaşlardan sağ-salim çıkmış, sıcak evin içine girmiştim. Bir sofra vardı, karnımı doyurmuştum, ışıklar yanıyordu, meyvamı da yemiştim. Her şeyin aslında iyiye gideceğini böyle düşünmeye başlamıştım.

Sonra düğmeye bastım, televizyona baktım. Ben işte o zaman çok rahattım.

Akşamsefası

Yolculuk Nereye

ÇİĞDEM ANAT

Kırmızı fotoğraf ve detaylar

Devler taklitlerini için için gülerek alkışa tutmuşlar. Hınç alkışlarla şaha kalkmış, üzerine üzerine gitmiş.

Seni seviyorum. Joplar yüzüne inerken fotoğraf çekiyorsun. Hıncın fotoğrafını çekiyorsun. Kalabalıkların içinden bakıyorsun. Yürüyenlerin yanında duruyorsun. Kalkan joplara öfkeyle bağırıyorsun. Sen hıncın fotoğrafını çekiyorsun. Fotoğrafları inceledik. Hınç kendiliğinden, kolay büyümemiş; gözünü açtığında, karşısına dağ gibi, dev gibi güç çıkmış, küçükken başına vura vura sersemletmiş, söz hakkı tanımamış, boynunu büküvermiş, alıvermiş ayağının altına, hıncı şekillendirmiş, büyütmüş.

Jopları koymuş önüne, adamları göster, güce kendini ispat et. Erkekilğini ölçeceğiz demiş. Hınç yüzünü göstermiş, jopları vurdukça erkekliği kalkmış. Panzerleri sürmüş, güce dahil edilmiş. Devlerin konuşmasını taklit etmiş.

Devler taklitlerini için için gülerek alkışa tutmuşlar. Hınç alkışlarla şaha kalkmış, üzerine üzerine gitmiş yürüyenlerin. Yürüyenler geri baştıkça, kudreti artmış. Hıncın, devlerin alkışları karşısında sahne selamı çakmış, böbürlenmesi sokaklarından taşmış. Hınç hıncı beslemiş, beslemeler kırmızıya boyamış sokakları. Kırmızı koyulaştıkça vatanseverlik gelişmiş. Milli maçlarda kısılan sesler, milli maçlarda düşen yüzler.

Alınlarını açmış, beslemeler alınları açık, başları dik sosyal milli maça girmişler, maçın sonucu önceden belli olduğu için topa vuramasalar da galip gelmişler. 10-0. "Var mı bize yan bakan."

"Hâlâ yan bakan var" diyormuş birileri, pehlivanlar yenilmeye doymuyormuş. İstedikleri sadece kendilerinin pehlivan diye çeğrılmalarıymış. Yağlı güreşte pehlivanlara yağ sürülmüyormuş, pehlivanlar buna rağmen güreşiyormuş. Pehlivanların acısı öfke seline dönüyormuş.

Öfkeyle hıncın güreşi şiddetleniyor, seyirciler artıyor, bahis oynayanlar çoğalıyormuş. Sen öfkeyle hıncın fotoğraflarını büyüttün, masamıza yaydın. Ben ağladıkça, gözyaşlarımı sildin, bana fotoğraftaki detayları gösterdin, hınçla öfke birbirine çok benziyordu. Hınçla öfke yokuş başında buluşuyordu. Hınçla öfke yokuş aşağı düşerken kucaklaşıyordu. Dağlar, devler altlarında kalıyordu. Kucakladın beni, yokuş aşağı koşturdun, onları karşılayacağımız yolun başına götürdün. Acı silindi yüzümden, öfkem dindi. Seni seviyorum; hıncın, öfkenin fotoğrafını çektin, büyüttün, bana detayları gösterdin, fotoğraf değişti.

NE VAR

* Açlık grevleri ölüm sınırını da aştı!!! Çanakkale Özel Tip Cezaevi'nde 17 siyasi tutuklu ve hükümlü felç geçirdi!!!

* Yazarımız, edebiyatın "Can Babası", Can Yücel, midesinden rahatsızlık geçirdi. Hasta yatağında dahi, Öküz'e saman ve su vermeyi sürdüren Can Baba'ya geçmiş olsun diyor, acil şifalar diliyoruz...

* KAYBEDENLER KULÜBÜ... " Are You Lonesome Tonight?"... Bu gece yalnızlıktan dolayı içiniz sıkılıyor, bunalıyor musunuz? Ve hatta, aklınızın ucuna intiharı getirecek kadar bezgin misiniz? Galiba sizin ilacınızı biliyorum. Bütün yapmanız gereken yalnızca telefona uzanıp (0 212) 249 50 76 nolu telefonu çevirmek. Karşınızda iki iyi Samaritan bulacaksınız. Gecenin yalnızlarına dost olan, kırık kalpleri (Ellerinden geldiğince) onaran iki yardımsever... Bu gece iki DJ bir hayat kurtarabilirler. Bu gece iki DJ sizinle dostluk kurabilirler. Bu gece kuytu saatlerde iki DJ size ışık tutabilirler...

Yukarıda vermiş olduğum telefon numarası Kent FM 101'in. Sözünü ettiğim iki DJ ise Kaan Çaydamlı ve Mete Avunduk. Pazar, Salı ve Perşembe geceleri 23.00'de ve sabah 02.00'ye kadar devam eden programlarında iyi müzik dinletiyor, stüdyoya telefon eden dinleyicilerine sohbet ediyorlar. Onlar Kaybedenler Kulübü'nün sözcüleri. Mağlupların, hezimete uğramışların, maçı daha başlama vuruşundan önce kaybetmiş olanların, hiç galibiyet yüzü görmemişlerin ve büyük bir olasılıkla da hiç görmeyeceklerin... "Underdog"ların...

Unutmayın, bazı maçlarda mağlup olmak, galip gelmekten daha onurlu bir sonuçtur ve hayat bu maçlardan biridir. Hemfikir miyiz? O halde omuz omuza mücadeleye devam edebiliriz. Gösteri ve maç devam etmeli... Kaleye giren goller, skor levhasındaki sonuç, puan cetvelindeki durum kimin umurunda? Aslolan mücadele... Yaşasın onur ligi şampiyonları; Kaybolanlar Kulübü...

Halil TURHANLI

* İngiltere'de, 1991 yılında yapılan bir gösteride, polisler tarafından dövülerek gözaltına alınan Türkiyeli politik mülteciler, Hacı Bozkurt ve Baki Ateş, Metropoliten polisi aleyhine açtıkları davada, 150 bin sterlin tazminat aldılar!

* Bob Dylan/ Şiirler, hazırlayan: Mustafa Yılmazer- Fahri Öz, Ayraç yayınları...

* Kültür- sanat dergileri... İzlek: P.K. 82 06441 Yenişehir/ ANKARA, Edebiyat ve Eleştiri: GMK Bulvarı, Fevzi Çakmak Sk. 36/ 12 06440 Kızılay/ ANKARA, Mavi: Refik Saydam Cd. No: 191/ 15 Şişhane/ İSTANBUL, Morca: Antalya Sanatçılar Derneği, Sanat ve Çevre Bahçesi, Kalekapısı/ ANTALYA, 25. Kare Sinema Dergisi: Necatibey Cd. No: 33 06440 Sıhhıye/ ANKARA, Kaknüs: Selamiali Efendi Cd. Eser Çarşısı No: 34/ 51 Üsküdar/ İSTANBUL, Detay: P.K. 8 34760 Zeytinburnu/ İSTANBUL, Hazan, çıktı... Evrensel Kültür: İstiklal Cd. Anavur Pasajı No: 212/ 6 Galatasaray/ İSTANBUL, Gerçek Sanat: P.K. 935 80020 Karaköy/ İSTANBUL, Sanat Çevresi: Bab-ı Ali Cd. Tesvire Han No: 54 Kat: 2 Cağaloğlu/ İSTANBUL, Şiir Ülkesi: P.K. 1363 34438 Sirkeci/İSTANBUL...

* Beş yaşındaki Eda Akbaba'nın babası Celal Akbaba iki yıldır cezaevinde. Lösemi hastası olan Eda, bir aydır Şişli Etfal Hastanesi Çocuk Kliniği'nde yatıyor. Eda' nın annesi Tülay Akbaba, bir ay önce kızının durumunu eşine açıklamış. Baba, Eda' ya her an kan gerekebilir diye, açlık grevini yarıda bırakmış. Doktorlara göre Eda'nın yaşama şansı yüzde altmış. Anne Akbaba, her ay ilaç parası için yaklaşık ikiyüzelli milyon lira harcadıklarını, sürekli borçlandıklarını ve maddi durumlarının kötü olduğunu söylüyor. Baba Celal Akbaba'nın aklı kızında. Onu bir kere görebilmeyi istiyor. Bir yandan da açlık grevindeki arkadaşlarına destek veriyor. İçeride cezaevi koşullarını değiştirmek ve kızının yanında olabilmek için çırpınan bir baba; dışarda doktorların kendisine söylediği yaşama yüzdesini değiştirmek için Eda... Eda' ya yardımda bulunmak isteyenler için banka hesabı: Vakıflar Bankası Şişli Şubesi Bilal Akbaba Hesap No: 204 66 32

Foto: Hacer Yıldırım

* AŞK AMA HER YERDE AŞK... Yer: İstiklal caddesi... Cumartesi annelerinin oturma eylemine destek vermek için Galatasaray'a gelen gençlerden ikisi, "klasik gözaltılar"dan kurtulmaya çalışıyorlar. Polis arkada, onlar önde. Kızın, kafasına yumruklar inerken, arkadaşı onu kurtarmaya çalışıyor, sırtını siper ediyor.

* Grup Yorum elemanları Kemal Sahir Gürel, Ufuk Büker, İrşad Aydın ve Özcan Şenver, günlerdir gözaltında!!!

* Bursa'daysanız ya da hafta içi saat: 17.00- 18.00 arasında Bursa civarından geçiyorsanız, radyonuzun frekansını 90.5' e getirin... Olay Radyo'da, Aysun Demir'in "Akşam Simiti" adlı programı, bunca "frekans kirliliği" arasında, hem içerik, hem de düzey olarak dikkatinizi çekecektir!

* Sinema sanatçısı Ferda Ferdağ, hayata gözlerini yumdu!

* Asım Bezirci'nin " Sosyalizme Doğru" kitabı, Evrensel Kültür Kitaplığı'ndan çıktı!

* ONİKİ MAYMUN: DÜN, BUGÜN, YARIN... David ve karısı Janet People; Chris Maker'ın 1962 yapımı "La Jetee" isimli kısa filminden esinlenerek yazmışlar senaryoyu: Bir virüs yüzünden insanlığın neredeyse tamamı yokolmuş, dünya hayvanlara kalmıştır. Sağ insanlar yeraltında yaşamaktadır. Yıl 2035'dir ve mahkum James Cole (Bruce Willis) virüsün izini bulmak üzere, gönüllü (!) olarak zaman makinesiyle 1996'ya gönderilir!

Önce yanlışlıkla 1990'a gider, 2035'e döner. 1914 üzerinden 1996'ya varır. Bütün bu gelgit, seyirciyle birlikte Cole'ün de kafasını karıştırır. Cole ve seyirci; gördüklerine anlam vermeye, ipuçları bulmaya, bunları geçmiş ve gelecek ile ilişkilendirmeye çalışır. 12 Maymun'un izini sürer, sırrını çözmeye çalışır. Hatta birara Cole de, seyirci de, gelecekte yaşananların Cole'ün hayalleri olduğunu düşünür.

Öykü; ne Terminatör'deki gelecekten gelen iki androidin kovalamacası gibi "basit", ne de Geleceğe Dönüş'lerdeki bugünün ve yarının ikide bir kolayca değiştirilmesi gibi "kalın". 12 Maymun'un öyküsü çok daha karmaşık ve ince örülmüş. Ve elbette çok daha güzel.

Önceki filmi Balıkçı Kral dışında Hollywood'a pek para kazandırmayan yönetmen Terry Gilliam; 12 Maymun için, "Bu filmde merakımı uyandıran, bu sistem içinde akıllı ve zorlayıcı filmler yapılıp yapılamayacağıydı" diyor ve ekliyor, "Galiba sanat filmi yapmayı başardık."

Fikret BEKLER

* Nurseli İdiz'in, (muzır olduğu gerekçesiyle toplatılan) "Kan Sıcak Akacak" adlı kitabında kendisine hakaret ettiği gerekçesiyle, Alp Buğdaycı aleyhine açtığı davaya 10 Temmuz'da devam edilecek!?

* Habire rant gazeteleri çıkıyor. Her hadisenin, her milli olayın arkasından anında bir gazete çıkar... Önce Vatan, Gözcü, İyi Gazete, Dost, kıl, tüy!

* 3- 15 Temmuz tarihleri arasında yapılacak 3. İstanbul Caz Festivali'nin biletleri, AKM ve Kadıköy Capitol İş Merkezi'nde, satışta...

* Öküz'e gönderdiğiniz ürünler değerlendiriliyor. Bundan sonra göndereceğiniz yazıların, bir daktilo sayfasını aşmamasına ve okunaklı olmasına dikkat ediniz lütfen!

NE YOK

Akşamsefası

GECE DESTE

(Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar)

Ferhan Şensoy

istanbul'un kurtuluşu günü
bastım gaza kurtuldum istanbul'dan
niçin ölümcül bulut bu garip ekim ayı
şiir zaten bedavadır
sen onu sabah akşam yaşıyorsan
şair kırmızı ışıkta durmayıp ölendir
bu yüzden adı albert camus
artık yaşamanın şiiri kalmadığı gün
matrak olur şairlerin cenazesi
gülünç anılar anlatılır
onu gömüp gülerek meyhaneye giderler
niçin ölümcül bulut bu garip ekim ayı
bir kez daha farkettim istanbul'u
alıştığım bir iş gibi
ölümcül düşüncelerini gezmeye götüren
ayık bir sarhoş gibi
bir sigara yaktım kütahya'ya girerken
evliya çelebi'nin oralı olduğunu biliyor muydunuz
bilmiyorduk öğrendik
evliya çelebi doğuyor büyüyor kütahya'da
sağına bakıyor küt soluna bakıyor ahya
eyvallah kütahya
bir çıkıyor kütahya'dan seyahate
bir daha hiç gelmiyor o kente
hızla geçtim sonbahardan
sigara bitmeden bitti kütahya
ayağım yorulur basılmaktan yorulmuyor gaz
işte antalya ve hala yaz
otel odasında yaldızlı osmanlı aynalar
eski zaman akdeniz'i böyle miydi
sizin isminiz gene öyle miydi
sayın toroslar
alaettin keykubat
buralardan denize dalmış mıydı acaba
yanıt vermez toprak rengi kayalar
akdeniz üstünde bir ölümcül bulut
bu çok garip ekim ayı
yüreğim mavnalar

CESARE PAVESE

Söz söylemek içindir

"Gizlice en çok korkulan şey hep gerçekleşir sonunda.

Yazıyorum: Ey, sen, acı. Peki sonra?

Bütün gerekli olan, biraz cesaret.

Acı ne kadar ortaya çıkar ve kesinleşirse, yaşama içgüdüsü o kadar ağır basıyor ve intihar düşüncesi zayıflıyor.

Kolay sanmıştım ilk düşündüğümde. Zayıf kadınlar yapmıştı bu işi. Alçakgönüllülük istiyor, kendini beğenmişlik değil.

Tiksiniyorum bütün bunlardan.

Sözler değil. Eylem. Artık yazmayacağım."

SOSYOLOK ECEVİT

Biz toplum olarak, kayıp kıta Atlantis'in esrarının çözülmesine katkıda bulunabilecek miyiz? (I)

Üzülerek söylüyorum, hadi Nuh'un Gemisi'nden, İstanbul'un altındaki gizli şehirden geçtik, en basit "Kesikbaş'ın esrarı"nı bile çözememiş bir toplumuz. Hal böyleyken, Atlantis'in sırrına nasıl ereceğiz? Ne acı...

Yakınmayı, söylenmeyi seven bir insan değilim. Ancak yazılarımda çok farklı konulara değinmemi eleştiri vesilesi yapanlara da bir çift söz etmeden geçemeyeceğim: Aynı tepkileri her yazılarında ANAYOL'dan bahseden yazarlara da gösteriyor musunuz? Ve inanınız ki, bu sorunun cevabını da merak etmiyorum. Beni somut olgular ve bilimsel araştırma sonuçları dışında hiçbir şey ilgilendirmiyor. Atlantis'in esrarı konusuna girmemin nedeni de elime geçen bir araştırma.

2341 denek üzerinden gerçekleştirilen araştırmada soruluyor: Biz toplum olarak kayıp kıta Atlantis'in esrarının çözülmesine katkıda bulunabilecek miyiz? Türkiye-Hırvatistan maçından önce yapılan ilk görüşmelerde, deneklerin yüzde 97'si "Evet, bu işi bizden başka kimse çözemez" cevabını veriyor. Ortamın böyle bir araştırma açısından sağlıklı olmadığı düşünüldüğü için, bir hafta bekleniyor ve 3-0 yenildiğimiz Türkiye-Danimarka maçının ardından, aynı soru yine aynı deneklere yöneltiliyor. Bu kez, yüzde 94'lük bir grup "Var ya, yamyamlar çözer bir çözemeyiz, o derece yani..." cevabını veriyor.

Ortamın henüz araştırmaya uygun hale gelmediği anlaşılıyor, birkaç gün daha bekleniyor. Ve toplumun gerçek eğilimleri üçüncü araştırmada belirginleşiyor. Deneklerin yüzde 7'si "evet", yüzde 6'sı "hayır" cevabını verirken; yüzde 23'lük bir grup "Ben destekliyorum genelde...", yüzde 20'lik bir grup ise "Ben karşıyım yani şahsen..." diyor. En büyük dilimi ise, yüzde 44'le "Haa, o iş çözüldü de açıklamıyorlar..." cevabını verenler oluşturuyor.

Bakınız, yazılarımı rakamlara boğmaktan da hiç hoşlanmıyorum. Ancak, bu toplumun gerçeklerini bazı noktalarda rakamlarla yansıtmak gerekiyorsa, o noktalarda taviz veremeyeceğimi de belirtmek isterim. Neyse... Atlantis'in esrarının çözüldüğünü ve halktan gizlendiğini ifade edenlere soruluyor: Nereden biliyorsunuz? Deneklerin yüzde 43'ü "Bizim arkadaşlar söyledi" cevabını verirken; yüzde 19'luk bir grup halaoğlunu, yüzde 17'lik bir grup dayıoğlunu, yüzde 16'lık bir grup amcaoğlunu ve yalnızca yüzde 5'lik bir grup ise teyzeoğlunu kaynak gösteriyor.

Niçin böyle? Niçin biz toplum olarak halaoğlunu, dayıoğlunu, amcaoğlunu sık sık kaynak gösterirken, teyzeoğluna pek iltifat etmiyoruz? ya da, diğer erkek kuzenlerimiz çok şey bilirken niçin teyzeoğulları az şey biliyor?

İnanınız ki, bu sorulara cevap verebilecek durumda değilim. Ben yalnızca ilk gençlik yıllarımdaki zor günlerimi hatırlıyorum, o kadar... Bazıları aramızdan ayrıldı, bazıları çoluk çocuğa karıştı, bu yüzden isim vermek istemiyorum; bizim zamanımızın pek gözde, pek alımlı kadınları, sinema ve sahne sanatçıları vardı. Arkadaşlarla oturduğumuz zaman söz dönüp dolaşıp bu sanatçılarımıza gelirdi ve çok afedersiniz, bu hanımların parayla cinsel ilişki kuracak yapıda insanlar oldukları söylenirdi. Arkadaşlar, sağolsunlar, sırayla anlatmaya başlarlardı. "Bizim halaoğlu filanca artistle yatmış, salonda kuyruğa giriyormuşsun ama bi tek salı günleri veriyormuş." Başka bir arkadaş lafı alırdı, "bizim amcaoğlu var ya, onu bir bağırtmış, karı demiş ki 'Hayatta ilk defa senden para almıyorum, ama memeleri çok yumuşakmış"... Hey gidi günler hey, mutlaka her kadına bir kusur bulunurdu. Naklettiğim gibi, göğüslerin yumuşaklığı da pek rağbet gören bir nokta idi... Yalnızca kadınlar mı? Bizim arkadaşların kısmet olup da tanışamadığımız "bizim arkadaşlar"ı, halaoğulları, dayaoğulları ve amcaoğulları, her cinayetin perde arkasını aydınlatır; Atina'yı işgal etmemize beş dakika kala niçin vazgeçtiğimizin hikayesini olayların tam ortasında yaşar; hangi şikede hangi futbolcunun ne para aldığını ise kuruşuna kadar bilirlerdi. İnanır mısınız, uzun süre kuzenlerime soğuk davrandım; istihbaratları zayıf, cinsel hayatları renksiz diye. Kendimi bilime, bilgiye adamamın nedeni de budur. Aileden ve arkadaşlardan gelmeyen bilgileri kendim toparlamak istedim.

Şimdi bir düne bir bugüne bakıyorum da... Her cinayetin perde arkasını bilen arkadaşlarımdan biri tapu-kadastroda memur. Askeri operasyonların ayrıntılarını sektirmeyen arkadaşlarımdan biri pimapen ustası. Tıp dünyasının halktan gizlenen buluşlarını anında öğrenen arkadaşlarımdan biri çayocağı işletiyor. Yani insanları uzmanlaştıkları, istihbarat ağı kurdukları alanlarda değil, bambaşka işlerde çalıştırıyoruz. Sonra da bekliyoruz ki, kayıp kıta Atlantis'in esrarını çözelim. İki kelimeyle: Ne acı...

İki kelimeyle acıyı vurguladıktan sonra, birkaç kelimeyle de tatlı servisi yapalım, fıkramızı anlatalım:

Bir dükkanın kapısında "Köpek giremez!" uyarısını gören küçük Ercan söylenmiş: "Bu işi aklım almadı, köpekler okuma yazma bilmezler ki içeri girmekten vazgeçsinler..."

Fakat, Ercanımız'ın bu sözü ne ölçüde geçerli, bilemiyorum. Bir arkadaşım, amcaoğlunun köpeğine okuma-yazma öğrettiğini anlatmıştı. Ben, fıkrayı da arkadaşımın iddiasını da naklettikten sonra, müsaadenizle, aradan çekilmek istiyorum...

Akşamsefası

LEB-İ DERYA SAYIN

şiir: habib bektaş

YAZSANA BUNLARI ABİ

Güneri İçoğlu

Ne içindeyim kaplama alanının ne de büsbütün dışında.

Mobil cep telefonu

TO DO OR NOT TO DO, İŞTE BÜTÜN MUHABBET BU

Babanın biri yüzyıllar önce bir Akdeniz güneşinin altında gözlerini mavi gökyüzüne daldırıp, **Atom** der. Adamın biri ise alır onu **bomba** yapar, gökyüzünü karartır. İnsanlığa yararlılık aşamasında o negatif ve pozitif çizgiyi ayırmak güçtür. Biri der ki, ben insanlık için hiçbirşey yapmıyorum, belki de en çok şeyi yapan odur. Diğeri der ki, ben çok şey yapıyorum, şunu buldum, bunu geliştirdim, belki de en az şeyi yapan odur. **Gerçek gereklilik anı,** işte insanın yapmadaki bütün sırrı buradadır.

ENTEL ŞİİRLERİ

Ortaköy'de bir bar inşaatının temeli kazılırken, toprak altında bulunup çıkartılan askılı bir entel çantasının içindeki bir şiir defterinde yazılı, kime ait olduğu bilinmeyen şiirler.

KÜSTÜM ÇİÇEĞİ

Küstük size dostlarım,
Neden diye sormayın,
Tutamayız kendimizi,
Bağırır, çağırır,
Sitem ederiz size
Küfürler ederiz,
O zaman sizler
Küsersiniz bize.

KISSA

İşte böyle, delinin biriyim ben şair değil,
Kulağına birşey diyeceğim birazcık eğil,
Görüyorsun ki senden oldukça kısayım,
Bu koca öyküdeki o küçücük kıssayım...

BİR KÖY VAR UZAKTA

Anadolu'da bir yerde bir köy varmış ki, rivayete göre bu köy halkı geçimlerini yolda olan kazalardan sağlıyorlarmış. Söylenti mi gerçek mi, belli olmayan bir öykü anlatıyorlar şaşırmamak elde değil: Rampa kenarında bulunan bu köyde birgün bir yolcu otobüsü devrilmiş. Ters dönmüş otobüsün içinde bir hayli yaralı ve ölü varmış. Otobüsün içinden acı iniltiler gelmekteymiş. Tam o sırada hanımı eşeğe binmiş kendisi yaya olarak yürüyen bir köy sakini, kaza mahalinin bulunduğu yerden geçiyormuş. Bu şahıs geçerken, ters dönmüş otobüsün camından sarkmış bir sol el görmüş, bakmış adamın kolunda alımlı bir saat parlıyor. Eşeğin üstündeki hanımına **"Sen gede dur, ben şinci geliyom"** diyerek pencereden sarkan saatli kola yönelmiş ve yaralı olan kazazedenin kolundaki saati sökmeye uğraşmış. Bir türlü saatin kordonunu açamıyormuş. Bu sırada kan revan içindeki ağır yaralı kazazede inleyerek **"Be insafsız adam, biraz bekle öleyim de sonra sök bari şu saati"** demiş. Köylü ise kızarak **"Avrat önden eşekle yalnız başına gediyor, senin ölmeni mi bekleyecem gavat"** demiş ve hışımla saati sökerek eşekle giden hanımına yetişmiş. Saati kolundan sökülen kazazede kılpayı ölümden kurtulmuş ve bu olayı gelecek nesillere kendi ağzından nakletmiş.

Akşamsefası

MESUT KARA

Artizler Kahvesi

"Şöhret ateşten gömlek" HAYATİ HAMZAOĞLU

Bütün isteğim sağlığıma kavuşup, tekrar sinemada birşeyler yapmak.

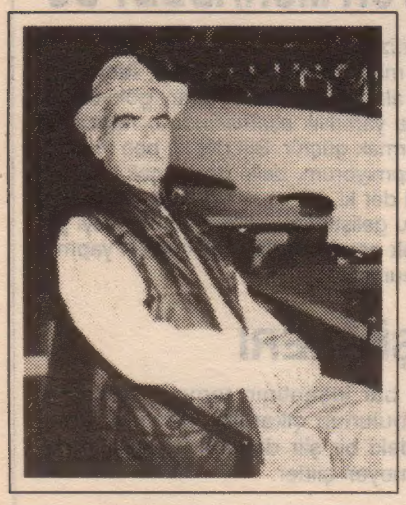

Ayhan Işık sokağına yeni yüzler, yeni isimler bulmak için girdiğimde Zıkkımın Kökü filminin ve daha birçok filmin karakter oyuncusu Sırrı Elitaş'a rastlıyorum. Telefon alış verişi yaparken, berberde Hayati Hamzaoğlu'nun traş olduğunu duyuyoruz. Uzun süredir amansız bir hastalıkla boğuşan sanatçıyı ziyarete, Yalova'ya gitmenin planlarını yaparken ona "Yeşilçam sokaklarında" rastlamak beni heyecanlandırıyor. Rahatsız ederim, yorarım kaygısıyla yanına gidip gitmemekte tereddüt ediyorum. Yarım saat sonra SODER'de buluşmak üzere sözleşiyoruz. SODER'e gittiğimde içerde dernek yöneticileriyle görüşen Hayati Hamzaoğlu'nun aranmamaktan ve daha başka sorunlardan sözeden yorgun ve kırgın sesini duyuyordum. Görüşmemizde bunu sorduğumda ise, **"yok be şekerim, nasıl gelsinler Yalova uzak yer"** diyor.

42 yıl önce tesadüfen sinemayla tanışan Hayati Hamzaoğlu 7 yıldır sinemadan uzak. Hastalığından sonra yerleştiği Yalova'da akciğer kanserini yenmek için mücadele ediyor. **"Benim sinemayla tanışmam tesadüf. 1954 yılının Cumhuriyet bayramıydı. Arkadaşlarla dolaşıyorduk. Sabri Karan vardı, o zamanın kötü adamlarından. Filmlerden tanıyordum, ona rastladık. 'Fiziğin çok uygun, filmde oynar mısın?' dedi. Ben kuyumcuda çalışıyordum. Sinemayla ilgim yok, bu çevrelerden hiçbir tanıdığım yok. Gittim sete oynadım. 5 tane 50 kuruş verdiler yövmiye olarak. Parayı kabul etmedim. Bıçkın delikanlıyız. Galata'da büyüdüm ben. Onur meselesi yaptım, ben bu işi öğreneceğim dedim ve 3 yıl takip ettim. Bir gün bu sokaklara adımı yazdıracağım dedim, 3 tane ödül kazandım. Para da kazandım. Kazandık da tutamadık. Bu meslek alıp götürdü. Sokağa girdiğinde bir de abi diyorlarsa sana, o abiliği taşımak zorundasın. Bizim günahımız hem abi olduk, hem baba olduk. Kazandığımızı yedik içtik. Cepten yedik, sattık yedik. Hayatımızı da, gençliğimizi de yedik. Hastalığımız bu meslekten. Şöhret ateşten gömlek. Onu giymek çok zor. Yakıyor adamı. İşte bizi yaktı. Ciğerlerimizi yaktı, beynimizi yaktı. 42 yıl oldu, 7 yıl öncesine kadar iyi kötü birşeyler yaptık. Şimdi hastayım çalışamıyorum."**

1933 yılında Trabzon'da doğmuş Hayati Hamzaoğlu. Çocukluğu İstanbul'da geçmiş. Hastalandıktan sonra eşi ve iki oğluyla birlikte Yalova'ya yerleşmiş. Küçük oğluyla gelmiş hastaneye. **"Şu anda hastaneden, kontrolden geliyorum. Doktorlar sağlığımın şimdilik iyi olduğunu söylediler. Belli günlerde kontrole gelmem lazım. İşte bugün oğlumun gününü çaldım. Başka türlü gelmem olanaksız. Defalarca kemoterapi gördüm. İki kez beyin ameliyatı geçirdim. 106 kiloydum, ben yürürken yollar sarsılırdı, şimdi biz yürümeden sallanıyoruz. Şimdilik ihtiyaçlarımı görebiliyorum. Bütün isteğim sağlığıma kavuşup, tekrar sinemada birşeyler yapmak, sinemaya faydalı olabilmek. Yapabilir miyim bilmiyorum ama bir-iki film daha yapmak istiyorum."** Oynadığı film sayısını hatırlamıyor, 200'ün çok üstünde olduğunu söylüyor. Çoğunlukla kötü adam rollerinde oynayan Hamzaoğlu, ilk ödülünü Adana Film Festivali'nde, Metin Erksan'ın çektiği Kuyu filmindeki rolüyle alır. Ardından Antalya Film Festivali'nde, çok sevdiği Yılmaz Güney'le birlikte oynadığı Bir Çirkin Adam filmiyle ikinci ödül gelir. Üçüncü ödülünü de en son oynadığı Tatar Ramazan filmindeki oyunuyla kazanır. **"Ankara film festivalinde de Türk sinemasının 5 ismine, Kadir Savun, Erol Taş, Aliye Rona, Muhterem Nur ve bana yılın usta oyuncuları plaketi verdiler. Ben rahatsızdım, gidip alamadım. Derneğe bırakmalarını istemiştim, onu almaya geldim. Dernekte yönetim değişikliği de oldu, Göksel Arsoy'u, diğer arkadaşları görürüm dedim. Hiç biri yok. Selda hanımı (Alkor), Yusuf'u (Sezgin) gördüm. Lafladık biraz, deşarj oldum. Bazı arkadaşlara kırgınlığım vardı, onu boşaldık."**

Kırgındı Hayati Hamzaoğlu fakat bunu içine atmayı seçiyordu. 'Hepsi benim canlarım, arkadaşlarım' dediği arkadaşlarını, aramasalar bile sevgiyle anıyordu. İlk zamanlar ekonomik sorunları da olmuş, sonradan işadamı Osman Cevahiroğlu kendisine sahip çıkmış. **"Para yeter gibi bir hastalık değil bu. Osman Cevahiroğlu'nun çok büyük yardımları oldu. Hâlâ da eli üstümdedir. Bugün yaşıyor olmamı onun bana sahip çıkmasına borçluyum. Osman benim çocukluk arkadaşım. Yıllar öncesine dayanan bir dostluğumuz var. Güç verdi bana, destek olması benim hayatımı kurtardı. Sağolsun varolsun. Bunlar güzel abiler. Boşuna baba ismi takmamışlar. Baba sıfatına layık insanlar."**

Bundan sonra İstanbul'a, arkadaşlarını görmeye daha sık geleceğini söylüyor. Anlattıkları, son zamanlarda cenazelerde karşılaşıyor olmaktan şikayet edenlerin, kulaklarını çınlatıyor mu diye düşünüyorum. Konuşurken yorulan Hayati Hamzaoğlu'nu daha fazla yormamak için söyleşiyi kısa tutuyorum. **"7 senedir emekliyim. Yaş 63. Devlet baba bize maaş veriyor, eve gidene kadar bitiyor. 10 milyon lira maaş alıyoruz, telefon parası 3-5 milyon lira geliyor. Elektrik, su hariç. Tüp oldu dünyanın parası. Bir kilo zeytin, bir kilo beyaz peynir tamam. İşte yaşam böyle. Türkiye burası. Yaşamaya çalışıyoruz, devlet babanın verdiği 10 milyonla."**

ACI HABER.. ACI HABER..

Bu Genç Kız Artist Olmak İstiyor

Ferda Ferdağ yaşamıyor artık. Çok kısa sürede çok iyi arkadaş olduğum ender insanlardandı. Evet, oğlu Beklan'ın dediği gibi onun arkadaşları bizdik. Bendim, Cezmi Ersöz'dü, Şeref Umut'tu, oğluydu... Onun Yeşilçam'dan çok fazla arkadaşı yoktu. Hemen her gün telefonlaşıyorduk. Yine 25 Haziran Salı günü Taksim'den jetonlu telefonla aramıştı beni. Jetonu bitene kadar konuştuk. Ertesi gün iş çıkışı Beklan'a rastladığımda beyin kanaması geçirdiğini, hastaneye kaldırıldığını öğrendim. Paparazzi programı evinde çekim yaparken fenalaşmış. Nedense program ekibi onu hemen hastaneye kaldırmak yerine Beklan'ı bulmaya çalışmış. 1 saate yakın evde baygın kalan Ferda Ferdağ'ı Beklan hemen ilkyardıma kaldırmış. Akşam hastaneye gittiğimizde komadaydı. Sevda Ferdağ'ın, Beklan'ın, Beklan'ın eşi Nesrin'in, Ece hanımın, Devlet Devrim'in, Nazan hanımın, Şeref Umut'un, benim başında beklemeniz boşunaydı artık. O, 26 Haziran Çarşamba günü, sabaha karşı 3'de bizleri orda acılı bırakıp gitti.

Son günlerinde çok mutluydu. Öküz'de üç sayı önce onu anlattığım yazıya çok sevinmiş, **"ay çocuklar beni yeniden şöhret yapıyorsunuz"** demişti. Yine 8. sayıdaki Unutulmayacaklar adlı yazımda da ondan bahsediyordum. Haberi vardı. Dergi dağıtıma verilmiş, sabah bayilerde olacaktı. Bekleyemedi... İki hafta önce Lions Klüp onur ödülü vermiş, gazetelerde, televizyonlarda hakkında haberler çıkmıştı.Yine anı kitaplarını satmak için dolaşırken Tiyatro Oyuncuları Derneği TODER'de Şeref Umut'la tanışmış, Şeref **"Ferda abla, seni bir gün sahneye çıkartacağım"** demişti. Altın Kalemler dergisinde yıllar önce Ergun Arpaçay şunları yazmıştı: **"Ferda Yeşilçam'daki mücadelesini kaybetmiştir, ama sanat gücünü, sanat aşkını yitirmemiştir. Zira yıldızlar gökyüzünden düşse bile onların unutulmayacaklarını bilmektedir. (...) Mağluplar da alkışlanır. Ferda Yeşilçam'da yenilmiştir ama yıkılmamıştır."**

O son günlerini mutlu yaşadı, mutlu öldü.

Bu Genç Kız Artist Oldu. AMA...

Son dakika: **Dergi baskıya hazırlandığı gece izlediğim Paparazzi programında, açıkça gerçeklerin çarpıtıldığını gördüm. Doğru olmayan bu haberler sanatçının acılı yakınlarını bir kez daha yaraladı. Sanatçının gerçek adını bile doğru söylemediler. Fikriye Dumrul'u Fikriye Kahraman yaptılar. Paparazzi programında söylenenler ve benim de yakından bildiğim gerçekler: 1-Ekranda sık sık gösterilen "ölmeden 30 dk. önce" ibaresi doğru değil. Ferda Ferdağ 12 saat komada kaldı ve sabaha karşı 3'te vefat etti. 2- Hastaneye Paparazzi ekibinin kaldırdığı doğru değil. Başka işlerimiz var diye ayrılan ekibin ardından oğlu Beklan, Taksim İlkyardım'a kaldırdı. 3- Ambulans görüntüsü doğru değil. Beklan'ın çağırdığı Sağlık Bakanlığı ambulansıyla götürüldü. 4-Sedyedeki ve hastanedeki görüntü doğru değil. Ekip ne ambulansı, ne hastaneye getirilişi ne de yoğun bakımdaki görüntüleri çekti. En vahimi çekim esnasında sanatçının kısmi felç geçirdiğini kendileri de itiraf ediyor fakat söyleşiyi sürdürüyorlardı. Arabaları olduğu halde hastaneye kaldırmıyorlar, Beklan'ı arıyorlardı.**

CAN BARSLAN

Şeyedi YORUM

"ŞEYEDİ'LER ve YORUMLARI"

Çözüm ya da çözümsüzlük

Açıklanamayan emlakçı olaylarının en garibi, kimilerince **1993 yılında Ş.K. adlı kişinin bir emlakçının önünden geçerken, ceplerindeki kabak çekirdeklerinin aniden ve kendi kendilerine çat çat diye patlayarak açılmaları ve Ş.K.'nın da aynı anda "Televizyonda belgesel istiyoruuuz!" diye bağırarak bir Atari'ciye doğru koşup vitrinine çarpması** gösterilmektedir... Ancak buradaki kuşkulu yan, Ş.K.'nın böyle davranmasının nedeni, emlakçıdan mı yoksa diğer yandaki taşfırın lahmacuncusundan mı kaynaklandığının anlaşılamamasıydı...

Bütün bunlar bir yana, bana sorarsanız en garip ve en anlaşılmaz emlakçı olayı, iki haftadır anlatmaya çalıştığım **55 yaşındaki S.O.'nun bir emlakçıdan çıktıktan sonra sürekli olarak omomatik'in üstünlüklerinden bahsetmesiydi**... Şeyedi-yorum köşesi bu esrarengiz olayı çözmek yolunda sizlere verdiği sözü tutmak için harekete geçmişti ki 55 yaşındaki S.O.'nun ariyelmatikçiler tarafından kaçırıldığı haberi geldi... Ne yazık ki olay işte tam burada, sanki bir bıçakla kesilmişçesine kapandı ve 55 yaşındaki S.O.'dan haber alınamamaya başlandı... Kimbilir, ona belki günün birinde bir şehir hatları vapurunda ariyelmatik'in üstünlüklerini anlatırken rastlayacağız ya da televizyonda gördüğümüz yeşil güçlü Persil Adam'ı bir yerlerden gözümüz ısıracak...

Bu köşede gelecek hafta, **tanımlanamayan uçan kesmece karpuzlar ve açıklanamayan karpuz kesme olaylarından** sözedeceğiz. Tabii ki artık biliyorsunuz. Öyle, beennn Sadettiiin Tegsooooy, diye yapay bir abartıya kaçmadan, alçakgönüllü ve bilimsel olmaya çalışacağız... Şeyedi-yorum köşesi, **rating alalım da varsın kestaneyi çizdirelim** gibi iğrenç bir mantaliteye hiçbir zaman esir olmamıştır ve olmayacaktır da... Aslında bunlara bakıp da Şeyedi-yorum'un hiç sorunu olmadığı sanılmasın... Onun en büyük sorunu içinde bulunduğu bu dergidir... Şeyedi-yorum köşesi bu dergideki yazıları okurken kâh hüzünlenmekte, kâh düşünmekte, kâh öfkeye kapılmakta, kâh yaşamın anlamını kavrar gibi olmakta, kâh kahmaktadır... Herneyse; sözün özü Şeyedi-yorum, kendisini köyün delisi gibi hissetmektedir... Bundan kurtulmanın tek yolu da arada bir onlar gibi yazmaktır... Hüzünlü... Karamsar... Duygulu... Edebi... Öfkeli... Filozof yaklaşımlarla sarmalanmış, şiirsel, düşsel, aysel... Bu ilk edebi yazının konusu, diyelim ki şey olsun... Yaşamın küçük sevinçleri... Şimdi bu konuda bir şiir!..

Yaşamın Küçük Sevinçleri
Yaşamın küçük sevinçlerimiz vardır
Ben onları severim
İlk harflere bakalım
Ne çıkmış acaba?..
Hiçbişey çıkmamış, hay amuğa koyyim!..(*)

Hamiş : (*) son iki sözcük Leman'da Lombak'tan alınmıştır.
Hanimiş : Ne?..

Akşamsefası

İPEKLİ MENDİL

Sait Faik'ten uyarlayan: Ender Özkahraman

– İpek fabrikasının geniş cephesi, ayla ışıldadı. Kapının önünden birkaç kişi acele acele geçtiler. Ben, isteksiz, nereye gideceği meçhul adımlarla ilerlerken, kapıcı arkamdan seslendi:

İPEK FABRİKASI

NEREYE?

ŞÖYLE BİR GEZİNEYİM DEDİM...

CAMBAZA GİTMİYOR MUSUN?

Cevap vermediğimi görünce, ilâve etti...

HERKES GİDİYOR... BURSA'YA DAHA BÖYLESİ GELMEMİŞ...

HİÇ NİYETİM YOK...

...dedim.

– Yalvardı, yalvardı, beni fabrikayıbeklemeye razı etti. Biraz oturdum, bir sigara içtim, bir türkü söyledim. Sonra canım sıkıldı.

NE ETSEM?.

– ... dedim, kalktım, kapıcı odasındaki çivili bastonu aldım, fabrikayı dolaşmaya çıktım.

– Kızların çalıştığı kozahanesi geçer geçmez bir pıtırdı işittim. Cebimdeki elektrik fenerini yaktım. Etrafı taradım.

– Fenerin gür ışığında kaçmaya çabalayan iki çıplak ayak göründü. Arkasından seğirttim. Kaçanı yakaladım...

– Kapıcı odasına hırsızla birlikte girdik. Kapıcının sarı ışıklı lambasına yaklaştım.

– Ay, bu ne küçük hırsızdı böyle! Ellerimin içinde kırarcasına sıktığım eli ufacık. Gözleri pırıl pırıl. Neden sonra gülmek için, hem de katıla katıla gülmek için ellerin bıraktım.

HAH HAH HAH!

– Bu sefer küçücük bir çakı ile üzerime hücum etti. Ve çapkın, beni küçük parmağımdan yaraladı. Sımsıkı yakaladım keratayı. Ceplerini aradım. Bir parça kaçak tütün ve gene aynı sıfatlı bir-iki sigara kâğıdı, temizce bir mendil buldum. Kanayan parmağıma onun kaçak tütününden bastım; mendili yırttım ve elimi ona bağlattım.

– Kalan tütünle de iki kalın sigara sardık, ahbapça konuştuk. Onbeş yaşında vardı. Hani böyle şey adeti değildi ama, gençlik işte...

– Birisi ondan ipekli mendil istemişti, hani canım anlarsın ya, aşıklısı, sevdalısı, komşu kızı işte. Para da yok ki, gidip çarşıdan alsın. Düşünmüş taşınmış, aklına bu çare gelmiş.

Ben: PEKİ... dedim.

İMALATHANE BU TARAFTA, SEN AKSİ TARAFTA NE ARIYORDUN?

– Güldü. İmalathanenin nerede olduğunu o ne bilecekti?.

Birer de benim köylü sigarasından yaktık, iyice ahbap olmuştuk. Halis Bursalı'ydı, doğma büyüme. İstanbul'a değil, Mudanya'ya bile küca ömründe –bunu söylerken yüzünü görseydiniz– bir defacık inmişti. Baktım, yeşil üst kabuğu düşmüş bir ceviz esmerliğinde esmerdi. Yine bir ceviz beyazlığıyla beyaz ve gevrek dişleri vardı.

– Ben bilirim, yazın başlangıcından tâ ceviz mevsimine kadar Bursa çocuklarının yalnız elleri erik ve şeftali, yalnız çizgili mintanlarının kopmuş düğmelerinden gözüken göğüsleri fındık yaprağı kokar. O sırada kapıcının saati onikiyi çaldı. Neredeyse Cambaz bitecekti.

KAÇAYIM!

dedi...

– Onu, ipekli mendili vermeden gönderdiğime müteessir düşünürken, dışarıda bir gürültü ile silkindim. Kapıcı, söylene söylene içeri giriyordu. Arkasından da hırsız...

– Bu sefer ben kulaklarını çektim. Kapıcı tabanlarını ince bir söğüt dalıyla epeyce haşladı. Bereket, patron orada yoktu... Yoksa vallah onu polise verirdi. "Bu yaşta bir çocuk hırsız! Efendim hapishanede yatsın da akıllansın" diyerek...

– Çok korkuttuk, ağlamadı. Gözleri ağlamaya hazır çocuk gözlerine döndü ama, dudaklarında ufacık bir titreme gözükmedi ve kaşları sabit, kararlı hallerini hiç bozmadılar. Yalnız biraz rüzgârlıydılar.

– Bırakılınca azat edilmiş bir kırlangıç gibi fırladı. Ay ışığını ve esmer tarlasını keskin bir kanat gibi sıyırarak kaçtı gitti.

– Ben o zamanlar malların istif edildiği imalathanenin üstündeki bölmede yatardım. Odam ne güzeldi. Hele mehtaplı gecelerde ne şirin olurdu.

Tam pencereme yakın bir dut ağacı vardı. Ay ışığı dut yapraklarından süzülür, odaya pâre pâre dökülürdü. Aşağı yukarı yaz kış pencereyi açık bırakırdım. Ne serin, ne tuhaf rüzgârlar eserdi. Vapurlarda da çalıştığım için, rüzgârların kokularından lodos, poyraz, karayel, günbatısı diye tefrik eder, tanırdım. Ne rüzgârlar battaniyemin üzerinden acayip birerrüya gii gelip geçtiler.

– Uykum çok hafiftir.Sabaha yakındı. Dışarıdan bir gürültü geliyordu. Adeta dut ağacında birisi vardı. Korkmuşum ki, kalkamadım, bağıramadım. Tam bu sırada da pencerede bir hayal belirdi.

O'ydu, yavaşça pencereden sıyrıldı.

– Benim önümden geçerken gözlerimi kapadım, dolapları karıştırdı. İstifleri uzun süre alan talan etti. Sesimi çıkarmadım. Doğrusu b cesarete karşı bütün malı alıp gitseydi, sesimi çıkarmayacaktım. Yarın patron: "Ulan üstüne ölü toprağı mı serpilmişti; hayvan" diye kıçıma bir tekme, beni kovacağını bildiğim halde gık demedim.

– Halbuki o, yine geldiği gibi bomboş, sessiz sedasız pencereden sıyrılıp gitti. Bu onda da bir dal çıtırtısı işittim.

– Düşmüştü. Aşağıya indiğim zaman, başına kapıcı ile beraber birkaç kişi birikmişlerdi.

Ölmek üzereydi. Sımsıkı kapalı tuttuğu yumruğunu kapıcı açtı. Bu avucun içinden bir ipekli mendil su gibi fışkırdı.

Ya... iyi, halis ipekli mendiller hep böyledir. Avucunun içinde istediğin kadar sıkar, buruşturursun: Sonra avuç açıldı mı, insanın elinden su gibi fışkırır.

Akşamsefası

Refika Bezirci:

"KİTAPLARINDA YAŞIYOR ASIM"

Sedat Akçelik

*36 aydın ile birlikte Sivas katliamında kaybettiğimiz edebiyat tarihçisi, eleştirmen ve yazar **Asım Bezirci**'nin eşi **Refika Bezirci** ile, Sivas Olayları'na dair konuştuk:*

– Sivas olaylarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

R.B. : Ortaçağ ateşi yandı Sivas'ta. Bu ateşte ülkenin aydınları, sanatçıları yakıldı.Devlet eliyle hergün daha çok beslenen gericifaşist düşünce, sınırlardan büyük kentlere yayıldı. İnsanları öldürürlerken ayrım yapmıyorlar. Hükümet yanlısı değilsen saldırıya uğruyorsun. Sivas bunun tipik bir örneğidir, küçük bir parçası.

– Olaylar başladığında ...

R.B. : Olaylar başladığında Ören'deydim. Kimse haber vermedi ilk gün, üzülmeyeyim diye. Cumartesi günü duydum. Hemen İstanbul'a dönüp, birlikte Sivas'a Mustafa Yalçıner ve eniştemle gittim. SHP cenazeye sahip çıkma işini kendine maletmeye çalıştı. Gazetelerde cenazeyi SHP'nin aldığına dair haberler çıktı. Oysa cenazeyi almaya gelen bile yoktu onlardan. Uçakla İstanbul'a getirdik cenazeyi. Karşılamaya gelenlerin arasında bir tek Gülsüm Akyüz'ü tanıyordum. T.Y.S.Genel Sekreteri'ydi o zaman. Karşılamaya gelenlerin hepsi boynuma sarıldılar. Kırk yıllık arkadaşmışız gibi hal-hatır sormaya başladılar. Hiçbirini tanımıyorum oysa. Meğer SHP'liymişler. Cenazenin SHP önünden kalkmasını istediler, kabul etmedim. Cenaze Türkiye Yazarlar Sendikası'nın önünden kaldırılıp Zincirlikuyu'ya defnedildi.

– Eşinizle birlikte gitmeyi düşünmüş müydünüz Sivas'a?..

R.B. : Asım, Sivas'a gitmeden önce, tatile gitmeye karar vermiştik, tatile gidecektik. Ama, Sivas'a gitmek yönünde değiştirdi kararını. Gitme dedim kendisine. Vicdanı elvermediği için ve de söz verdiği için gitti... ve bir daha gelmedi...

Sabah beni uğurladı. Yüzünü son kez o zaman gördüm. Ankara'ya gidip, Sivas'a geçecekti.

- Dönemin siyasal konjektörüyle Sivas olaylarının sonuçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

R.B. : 93 Temmuzu'nda, Sivas'ta sonuçlarını bilerek, göz göre göre şeriata ödün verdiler. 37 aydını milletin gözüne baka baka yaktırdılar. Hepsi susarak şeriata destek verdiler. Başta Erdal İnönü olmak üzere (ki o zaman başbakan yardımcısıydı), hiçbiri, bu vebali hiçbir zaman ödeyemeyecek. Sivas vahşeti devlet gözetiminde işlenmiştir. Bu cinayetle onları yoketmeye çalıştı devlet. Ama yokedemedi. Ölenleri kuşkusuz hiç unutmayacağız, unutturamayacaklar. Eserleri okunarak, türküleri söylenerek yaşatılacaklar.

– Ya Sivas olayları ile ilgili olarak, adli mercilerin tutumunu?..

R.B. : İnanmıyorum. Şu an 5-6 kişinin bu katliamdan dolayı hapiste olduğundan bile kuşkuluyum. Arka kapıdan salıvermişlerdir.

- Sivas katliamının ardından, Türkiye'de yaşadığımız siyasal süreç nereye gidiyor?

R.B. : Devlet kontrolünde demokrasi tam bir saldırı karşısındadır. Bugünlere geldiğimizde en çok gereksinim duyduğumuz şey barış ve kardeşliktir oysa. Devlet, şiddet ve çatışma kültürünü egemen kılmakta ve topyekûn saldırı planları hazırlamaktadır. Kurulan bu tuzakları bizler, sosyalizmin ışığında, bilimin inançlı yolunda yürüyerek altetmeye çalışıyoruz. Örgütlü çabalarımız, bir daha Sivas yaşanmasın diyedir. İşçi ve emekçilerin hak aramaları yolunda tökezlememeleri içindir. Amacımız çağdaş, ölümsüz, savaşsız, kansız, teşsiz bir ülkede yaşamaktır. Otuz yıllık yaşam arkadaşımdı Asım. Onunla pek çok şeyi paylaştım. Bu paylaşımdan güzel anılarımın yanı sıra, yetmişin üzerinde kitap kaldı geriye. Hemen hepsinde bir fiske tuzum olduysa bundan sevinç duyarım.

- Geriye dönüp baktığımızda Asım Bezirci, neleri hatırlatıyor size?

Asım'ın toplumsal yaşamı, özel yaşamında olduğu gibidir. Çevresiyle olan ilişkilerinde ağırlıklı olan sevgi ve hoşgörüdür.

Eserlerinde, sosyalist dünya görüşünü edebiyatla bütünleştirerek, bilgi ve kültür birikimini, öğrenmeye açık olan herkese, sezdirmeden öğreten bir kişiliğe sahiptir. Konularını, sosyalizmin tüm olanaklarını kapsayacak biçimde oluştururken, insanlarını hep emekten ve emekçilerden seçmiştir. Çünkü işçi sınıfının sosyo-ekonomik kurtuluşunu, bilimsel ve nesnel olarak sosyalizmde görmüştür. Amacı, işçileri, emeğiyle geçinen herkesi bilinçlendirmekti. Bu nedenle, kullandığı dil onların diliydi... Arı, duru, temiz bir Türkçe...

Sosyalist düşüncelerinden ötürü başına ne gelirse gelsin, inandığı doğrulardan hiçbir zaman sapmadığı gibi, sonuna kadar savunmuş, kimseye ödün vermemiştir.

Kuşkusuz Asım Bezirci'yi söylediklerimle sınırlamak haksızlık olur. Onu anlamak için kitaplarını okumak gerekir.

– Şimdi günleriniz nasıl geçiyor?

R.B. : 94 yılında, Avrupa'da (Hollanda, Fransa, İngiltere, Almanya) kırkbeş gün süren etkinlikler yapıldı... Sivas'ta katledilen insanlarımızla ilgili... Bu etkinliklere katıldım.

Katliamın birinci yıldönümünde Türkiye'ye döndüm. Burdaki anmalara katıldım.

Asım'ın adına İngiltere'de bir kültür merkezi kuruldu. Oradaki emekçiler tarafından, burda da Kartal Belediyesi tarafından Kaynarca'da Asım'ın adına bir kitaplık kurulmuştu. Refah Partisi gelince kapatıldı kitaplık. Şu an Evrensel Kültür Merkezi'nde bir kitaplık bulunuyor Asım Bezirci adına.

Kitaplıklarla, bize bıraktığı eserleriyle yaşatmaya çalışıyoruz Asım'ı...

Erdoğan Aktaş

İSTERSEM EĞER

İddia ediyorum; ben Türkiye'nin en güçlü insanıyım. Hayır, hiç de zengin değilim. Ama tek bir hareketimle bu ülkeyi müthiş bir çalkantıya sürükleyebilirim.

Hayır, Süpermen de değilim. Olağanüstü güçlerim de yok. Fakat, istersem eğer, bu ülkedeki bütün binaları yerle bir edebilirim.

Hayır, hayır yanılıyorsunuz. Ne devletin karanlık güçleriyle içiçe geçmişliğim, ne de bürokrasinin kilit noktalarında müthiş ilişkilerim var. Ama, istersem eğer, bir anda tüm dengeleri sarsabilirim bu ülkede.

Öyle çok gizli belgelere ve sırlara sahip, her an "şok açıklamalar" yapabilecek bir insan da değilim. Fakat karıştırıveririm ortalığı bir anda. Bir istemeye göreyim.

Böylesi bir güce nasıl sahip olduğumu gerçekten çok merak ediyorsunuz, değil mi? Abartmayın canım, bu güce Türkiye'de yaşayan herkes sahip olabilir. Çok kolay!.. Maksat kargaşa çıkarmak, ülkenin birlik ve bütünlüğünü bozmak, kardeş kavgasına zemin hazırlamak, değil mi?

Alırım elime bir silah (ki bu zamana kadar hiç almadım), en yakındaki cemevine gider ve bir el ateş ederim. Al başına belayı!.. Zaten örneğini yaşadık. İnsanları durdurabilene aşkolsun!

Ya da bir camiye kibrit çakarsam. Düşünebiliyor musunuz neler olur? O ateş bu ülkeyi nasıl yakar! Kimse de gerçek sorumlu kim, diye düşünmez. Nasıl olsa belli senaryolar vardır. Çıkarılır tozlu raflardan. Eğer istersem, perişan ederim herkesi.

Ya da bir gösteriye katılır, rastladığım ilk dükkanın camlarını kırarım. Hayır, varoşlarda da oturmuyorum. Ama bu ülkeyi karıştırmak değil mi amaç, yaparım.

Efendim, eğer bir ülkeyi toptan galeyana sürüklemek istersem, giderim bir toplantı salonuna. Onca güvenlik görevlisinin arasında, tırmanırım direğe, indiririm Türk bayrağını. Bitiverir bir anda her şey.

İşte, bu kadar basit! Maksat kargaşa çıkarmaksa eğer, Türkiye'nin en güçlü insanıyım ben. Kimse duramaz karşımda. Bir anda sarsarım tüm dengeleri. Üzülmeyin canım, aynı güce siz de sahipsiniz.

Bu ülkede birey olmanın ne denli zor olduğu anlatılır. Yalan efendim, yalan! Bu ülkede birey çok önemlidir. Bir başına vatandaşlık hakları için mücadele ederse, hiçbir şey yapamaz. Ya da basit bir hukuk mücadelesine girerse. Ya da demokratik haklarını talep ederse. Ya da ben insanım derse...

Fakat, kargaşa çıkarmaksa amacı... Kimse engel olmuyor. Örneklerini de görüyoruz zaten. Evet, hepiniz birey olmanın getireceği müthiş hazzı gönlünüzce yaşayabilirsiniz. Böyle bir gücünüz var.

Sistem bu kadar basit, her an sarsılmaya hazır, geçen onca zamana rağmen oturmamış ve her şey pamuk ipliğine bağlı iken, siz siz olun, sahip olduğunuz gücün farkına varın. Bakın Ankara'da kendini bilmez iki zibidi ne kadar güçlü çıktı bu sarsılmaz denilen devletin karşısında. Her şey bu kadar basit. Çünkü her şeyin pamuk ipliğiyle bağlı olduğu bu sistem çok basit!..

Akşamsefası

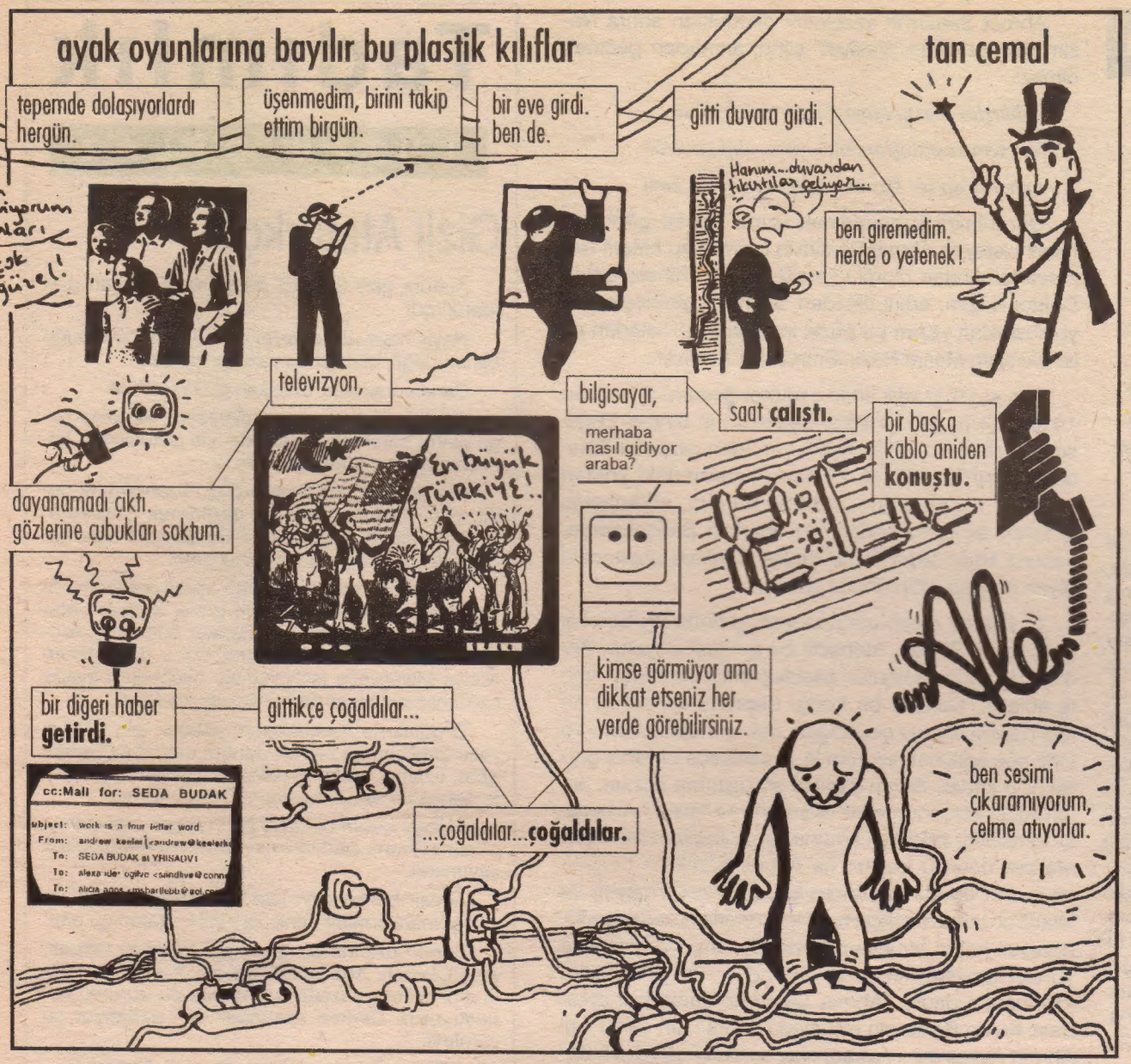

RIFAT ILGAZ

ŞİİRDE

Önce şiirde sevdim kavgayı
Özgürlüğü kelime kelime şiirde
Mısra mısra sevdim yaşamayı
Öfkeyi de sevinci de
Senin ışıklı günlerin
Benim iyimser dostlarım
Hepsi hepsi şiirde

Ne varsa yitirdiğim
Bütün bulduklarım şiirde
Kafiyeden önce gelen
Sevgilerimiz mi sade
Sürgün de var
Hapis de

CEZMİ ERSÖZ

Başıboş sevda günceleri...

YAZMAK ACI VERİYOR

Bu sabah yine korku içinde uyandım. Bir şeyler yazmam gerekli, ama ne yazacağımı bilmiyorum. Bu bilinmezlik bana korku veriyor.

Yazı önce sancısıyla gelir, o sancıyı duyunca korkum azalır gibi olur, çünkü sancıyı duymak yazıyı yarı yarıya kotardım demektir.

Her sabah yaptığım gibi pencereden sokağa baktım. Pencerelerde sıkıntıyla bekleşen ev kadınlarını gördüm yine. Kuşlar gibi tünemişlerdi pencerelere. Ama kuşlar özgürdür, uçar giderler; oysa onlar hep aynı yerde, aynı sıkıntıyla bekliyorlar... Neyi? Bilmiyorum. Onlar da bilmiyorlar.

Bilinmeyen bir şeyi beklemek. Hem de ne olduğu bilinmeyen bir yerde...

Evleri yaslı hastanelere benzetiyorum. Ev kadınlarını da sıkıntıdan patlayan hasta yakınlarına, refakatçilere... Ben onlara, onlar bana bakıyor. Birbirimizi merak ediyoruz. Yazar olduğumu biliyorlar mı acaba? Yazmanın bana çok acı verdiğini, yazamamanın ise ondan daha büyük acı verdiğini...

Öyle kıpırtısızlar ve öyle donuk, boğulmuş bir acıyla bakıyorlar ki bana, benden daha zor durumda olduklarını hissediyorum.

Acaba herkes benim gibi mi? Kendimi öylesine yetersiz hissediyorum ki. İçimde bir türlü kapanmayan derin bir boşluk var. Kendimden hep şüphe duydum ben. Kendime hep yalan söyleyen bir suçlu muamelesi yaptım...

İddialı, hatasız ve akıcı konuşan insanlardan hiç hoşlanmıyorum. İnsan nasıl olur da kendinden emin olabilir ve nasıl olur da insan kendinden ve hayatından şüphe duymaz.

Kendine güvenen, iddialı ve hep doğru şeyler yaptığına inanan bir insanın iyi bir yazar olacağına da inanmıyorum. İyi bir sanatçı da... Yazar bence mahçup, ürkek, tedirgin biridir. Kendimi korumak için maske takmadığım zamanlar ben hep böyleyim... Bugünlerde İstanbul'da iş arayan bir arkadaşım söyledi: **İnsanlar kanayan yere saldırırlar!** Ankara'da yıllar önce biri kanayan yerimden saldırmıştı bana. Öyle ihtiyacım vardı ki sevmeye, sevilmeye, dostluğa... O bana saldırmış olsa da ben yine de elimi uzattım ona. Elimi sıkmadı: **Seninle daha görülecek hesabım var,** dedi. Oysa saatlerce yanımda oturmuş ve birlikte şarap içmiştik. Ne tuhaf şu an onunla aynı partideyiz!

Neden bazı insanların daha çok sevgiye ihtiyacı oluyor? Bana mı öyle geliyor yoksa, herkesin sevgi ihtiyacı birbirine yakın mıdır?

Bana hiçbir sevgi yetmiyor. Her sabah, her gece, odamda ya da sokakta yeniden başlıyor sevgiye olan susamışlığım. Sevgi sözkonusu olunca sanki hiç yaşamamış, hayata hiç başlamamış gibi hissediyorum kendimi. Acaba herkes benim gibi midir? Kimse kendi öyküsünü anlatmıyor. İnsanlar biraraya geldiğinde birbirlerine yalan söylemek ve oyun oynamak zorunda mı? Peki, insanlar ne zaman gerçekten ne zaman konuşurlar? İnanın pek rastlamadım.

Dün ayağımdaki rahatsızlığım için gittiğim doktor: Sizi çok sıkıntılı gördüm, diyerek reçeteye bir antidepresan yazdı. **Bu ilacı alırsam yazı yazamam,** diye almadım. Yazı yazamam diye günlerce sevişmediğimi bilirim. Çünkü bana doyumsuzluk ve gerginlik yazı yazdırıyor...

Artık sadece yazabilmek bana mutluluk veriyor. Yaşamadığım sevgileri yazarken yaşıyorum... Ama yine de yetmiyor. Mahçup ve ürkek bir insanım ama inatçı ve öfkeli bir insan olduğumu da biliyorum. Bazı şeyleri yıllar geçse de unutmuyorum. Dün muhalif gazetelerden birinde çalışan muhabirlerden biri elindeki yarayı gösterdi; gözaltındayken polisin biri sigara söndürmüş. Derin bir yaraydı. O an pek etkilenmediğimi sandım, ama eve geldiğimde o yara izi tekrar gözümün önüne geldi. Bu yara izini unutmamaya karar verdim. Boşluğa düştüğümde hep o yara izini aklıma getireceğime karar verdim.

Gece telefonda bir okurum: **Senin için çok üzülüyorum, hiç tanımadığın insanların masasına gidip, "Acaba yanınıza oturabilir miyim?" diyormuşsun, yapma böyle şeyler, senin bir karizman olmalı, herkesle oturup konuşmamalısın,** diyordu. Oysa ben hep aynıyım. Hiç değişmedim ki. İnsanlardan dostluk dilensem ne farkeder, sırça köşküme çekilsem ne farkeder!..

İçimdeki boşluk hep orada duruyor...

Yazmak acı veriyor, yazamamak daha büyük acı...

Akşamsefası

Sunay Akın

Pekâlâ Burada Üretilebilir!...

Ahmet Samim, Attilâ İlhan'ın dizesinde adı geçen Galata Köprüsü'nde değil, Bahçekapı'da öldürülmüştür. Attilâ İlhan, ya Ahmet Samim'in Galata Köprüsü üstünde öldürüldüğünü sanıyor ya da, kendisini Hasan Fehmi ile karıştırıyor.

Şiirlerini usanmadan okuduğum bir şair de Attilâ İlhan'dır. Bir otomobil plakası ya da, bir telefon numarası üzerine şiirler yazmış olmasına hep şaşırmışımdır. Ama, öyle bir dizesi vardır ki, beni peşinde sürüklemiştir. **"Gazeteci Ahmet Samim'i galata köprüsünde vurmuşlar"...** Galata Köprüsü'nde öldürülen bir gazeteciden söz eden dize Attilâ İlhan'ın "hadi, sen git..." adlı şiirinde bulunmaktadır. Şiirin adını bana yapılan bir gönderme olarak algılayıp Ahmet Samim'in izini bulmak üzere kütüphanelere doğru yola çıktım!.. 1884 yılında Prizren'de doğan Ahmet Samim, Galatasaray Mektebi Sultanisi ve Robert Koleji'nde okur. Gazeteciliğe ise 1908 yılında Ahrar Fırkası'nın yayın organı olan Osmanlı gazetesinde başlar. Ahmet Samim'i, Celaleddin Arif, Fazıl Mahir Said, Nihad Reşad, Nureddin Ferruh, Tahir Hayreddin, Reşid Bey ve Damat Salih Paşa ile birlikte Ahrar Fırkası'nın kurucuları arasında görüyoruz. Partinin kuruluş programında amacı şöyle açıklanır: "En geniş anlamıyla hürriyetlere yer vermek, mahalli yetkileri genişleterek ademi merkeziyet esasını uygulamak."

Ahrar Fırkası'nın Türkçe karşılığı şudur: Özgür Olanlar Partisi!.. Günümüzde böyle bir parti adı düşünebiliyor musunuz?.. Parti, 31 Mart olayı bahane edilip, İttihat ve Terakki Fırkası'na muhalefet etmek amacıyla kurulduğu için kapatılır. Bunun üzerine Ahmet Samim, Hilâl gazetesini çıkarıp kavgasını kalemiyle sürdürür. 1909 yılında Sadayı Millet gazetesinin başyazarı olan bu yürekli insan "Divaniharbi örfi" belgeleriyle işkenceleri sergilemekle kalmayıp Soma-Bandırma demiryolu imtiyazındaki yolsuzluğu da açığa çıkarır. İşte, gözüpek gazetecinin Almanya'da yapılacak gemiler için 7 milyon liralık borçlanmaya gidilmesi üzerine yazdıkları: "Ne yazık ki bu para yine Avrupa'ya gidecektir. Elbise ve askeri gereçlerimiz oradan getirilmekte olduğuna göre bu para geldiği yere gidecektir. Bunun olabildiği kadarının ülkede kalması sağlanamaz mı sanki? Sözgelimi orduya gereken altı bin eyer, pekâlâ burada üretilebilir. Bunların bedeli olan miktar kendimizde kalır."

Sanırım ki, yukarıda Ahmet Samim'den yaptığımız alıntı düşünceleri konusunda genel olarak bilgi sahibi olmanızı sağlamıştır. İttihat ve Terakki Fırkası'nın savunuculuğunu yapan gazeteler zaman içerisinde Ahmet Samim'e karşı üstü kapalı tehditler savurur. Ki, bunun arkasından "vasiyetini yaz" denilen mektuplar da gelmeye başlar! Ve, ne hüzün vericidir ki, Ahmet Samim vasiyetini yazar: "İttihat ve Terakki Cemiyeti idamıma hükmetmiş; idam olunacağım. Bunu yarı resmi biçimde bildirdiler. Haberiniz olsun. Yalnız arkadaşlarımdan bir şey rica ediyorum: Bana, Hasan Fehmi'ye yaptıkları gibi büyük bir cenaze alayı düzenlemesinler. Demirci köyünde, bir bayır tepesinde, küçük ve garip bir köy kabristanı vardır, istiyorum ki beni oraya defnetsinler. O mezarlığın kenarında gençliğimin en tatlı birkaç şiir ve hülya saatini geçirdim."

Ahmet Samim'in vasiyetini okuduktan sonra Nazım Hikmet'imizin "Vasiyet" şiirini anmadan geçmek olmaz:

Yoldaşlar, nasip olmazsa görmek o günü,
ölürsem kurtuluştan önce yani, alıp götürün
Anadolu'da bir köy mezarlığına gömün beni.

Öğrenimini tamamlamak üzere Paris'e gönderilmesini isteyen Ahmet Samim'in başvurusu Maarif Nezareti tarafından olumlu karşılansa da, İttihatçılardan Doktor Nâzım, adını listeden sildirtir!.. işkenceleri ve yolsuzlukları yazan bu güzel insanın adını listeden elleriyle silen Maarif Nazırı Emrullah Efendi'dir.

Her şey hazırdır artık!.. Ahmet Samim, 9 Haziran 1910 akşamı Sadayı Millet Gazetesi'nin Sirkeci Ebüssuud Caddesi'ndeki yönetim yerinden çıkıp, bir arkadaşıyla birlikte Büyük Postane karşısındaki yoldan köprüye doğru yürür... Ahmet Samim, arkadaşına gazeteyi bırakacağından söz ederken Bahçekapı'ya, şekerci Hafız Mustafa ile Emlak Bankası arasındaki giyim mağazasının önüne gelirler.

O yıllarda giyim mağazasının yerinde bir börekçi fırını vardır. Birden, "dehşetli bir tarraka" duyulur. Ahmet Samim'in yanındaki arkadaşı olayı sonradan şöyle anlatır: "Sonsuz bir korku depremi içinde bir an için başımı arkaya çevirdiğimi pek iyi hatırlıyorum. Ve yine pek açık hatırlıyorum ki, o saniyede bir artış gördüm, o kadar! Sonra yapılan soruşturma bunun, atılan ikinci kurşunun alevi olduğunu kanıtladı." Arkadaşı kendisini börekçi fırınının açık kapısından içeri atarken üçüncü kurşun da Ahmet Samim'in bedenine isabet eder!.. Düşüncesinden ödün vermeyen ve İstanbul'dan uzaklaştırılmak için önerilen mutasarrıflık görevini kabul etmeyen Ahmet Samim'in beyni, nice yürekli gazetecinin sonu gibi çok sevdiği ülkesinin kaldırımına dağılır. Ahmet Samim'in yanındaki arkadaşı, Kulüp Rakısı'nın etiketinde resmi olan şair, Fazıl Ahmet Aykaç'dır!.. Aykaç, olay sonrasında Köprü Karakolu tarafından uzun süre sorguya çekilir. Gümrük camiisinin avlusunda otopsi yapılan Ahmet Samim'in cesedi Hilâl Basımevi'ne getirilse de, baskın düzenleyen polis cenaze törenini engellemek için cesede zorla el koyar ve gizlice gömer!..

Ahmet Samim'in vasiyetini hiçbir gazete yayımlamak istemez. Ama, dört arkadaşı; Refik Halid Karay, Kıbrıslı Şevket, Celal Sofu ve Halid Göksu, Sosyalist Hilmi ile anlaşarak vasiyeti 13 Haziran 1910 tarihli İştirak gazetesinde yayınlatırlar. Hükümet toplatma kararı verip uygulayana kadar gazete satış rekoru kırar!.. Sosyalist Hilmi ve Kıbrıslı Şevket tutuklansalar da arkadaşlarının adını vermezler ve asılmak tehdidiyle serbest bırakılırlar.

Evet, görüldüğü gibi Ahmet Samim, Attilâ İlhan'ın dizesinde adı geçen Galata Köprüsü'nde değil, Bahçekapı'da öldürülmüştür. Attilâ İlhan, ya Ahmet Samim'in Galata Köprüsü üstünde öldürüldüğünü sanıyor ya da, kendisini Hasan Fehmi ile karıştırıyor.

Ülkemizde katledilen ilk gazeteci olan ve Ahmet Samim'in de vasiyetinde andığı Hasan Fehmi, 6 Nisan 1909 akşamı köprü üstünde aldığı üç kurşun yarasıyla son nefesini vermiştir. Yani, Galata Köprüsü'nde öldürülen Ahmet Samim değil, Hasan Fehmi'dir. Her iki gazetecinin de katilleri bulunamadı!.. Ama, İttihatçılardan Hüseyin Cahid anılarında Ahmet Samim'in "Türklük ülküsünü bir Tanrı tapınışı gibi göklere çıkaran"lar tarafından öldürüldüğünü yazar!..

Ve, Hasan Fehmi'nin, Ahmet Samim'in katili olan işkenceci, rüşvetçi düzen yıllar sonra Galata Köprüsü'nü de "pekâlâ burada üretilebilir" diyeceğimiz ithal otomobillere kurban ederek ortadan kaldırır!

Tadımlık

LÜTFÜ OFLAZ

Gizli Atatürkçü!

Atatürk gizli Refahçı değil, asıl Erbakan gizli Atatürkçü!

Hayır hayır, Erbakan'ın gizli Atatürkçü olduğu benim değil, bir İslâmcı yazarın kanaati...

Bana sorarsanız Erbakan gizli mizahçı!

Çünkü onu ne zaman dinlesem, kendine özgü el-kol hareketleri, mimikleriyle bütünleşen konuşmalarına o kadar gülerim ki...

Ancak şimdi Erbakan'ın gizli mizahçılığına değil, gizli Atatürkçülüğüne değinmek istiyorum. Hazır Erbakan "Atatürk gizli Refahçıydı" diye konuşurken bu konuda bir anı iyi gider.

12 Eylül sonrası... Erbakan askeri mahkemede yargılanıyor. Onun hakkında genel suçlama Atatürk ve kurduğu laik cumhuriyet düşmanı olduğu... Özellikle Erbakan'ın partisince düzenlenen Konya Mitingi'nde İstiklal Marşı okunurken ayağa kalkılmaması bu suçlamanın baş maddesi...

O günlerde Abdurrahman Dilipak gibi İslâmcı yazarlarla zaman zaman sohbet ediyoruz. Onlara göre, İslâmcı kesim Erbakan'ın mahkemede kahramanca bir savunma yapmasını bekliyor.

İslâmcı kesim bekliyor ki, Erbakan inançlarını, düşüncelerini, partisinin programını korkusuzca savunsun.

Ancak beklenenin tam tersi oluyor. Erbakan çıktığı mahkemede sanki kırk yıllık Atatürkçü gibi!

Bunun üzerine bir gün Abdurrahman Dilipak, Zeki Ceyhan, Abdülkâdir Özkan, Yusuf Kerimoğlu gibi İslâmcı yazarlarla oturmuş bu durumu konuşuyoruz. Derken içlerinden biri patlatıyor şu cümleyi:

– **Bizim Erbakan Hoca da gizli Atatürkçüymüş meğer!**

Erbakan'ın gizli Atatürkçü olup olmadığını bilemem, ama onun yemekleri buz gibi soğutarak yediğini bilirim!

Çünkü Erbakan tarafından davet edildiğim bir öğle yemeğinde buna tanık oldum.

Erbakan'ın uzun yıllar oturduğu Aşağı Ayrancı'daki evinde başbaşa bir öğle yemeği yemek üzere randevulaşmıştık.

Soğuk bir sonbahar günüydü ve evin kaloriferleri henüz yanmıyordu.

Bu yüzden sofraya ilk olarak getirilen çorbaya içimi ısıtacak bir kurtarıcı gibi bakmıştım. Ancak tam çorba kaselerine kaşıklarımızı uzattığımız anda Erbakan'ın aklına bir şey gelmiş olmalı ki, **"Siz devam edin, ben şimdi gelirim, müsaadenizle"** diyerek beni sofrada yalnız bırakıp gitti.

O gittikten az sonra ise, henüz çorba içilmediği halde, bu kez sofraya özel olarak yaptırılmış Konya usulü etli kebap getirildi.

Neden sonra Erbakan geri geldiğinde çorba da, etli kebap da buz gibi olmuştu.

"Kusura bakmayın, önce öğle, sonra kaza namazı kıldığım için biraz uzun sürdü" deyip, başladı buz gibi çorba ile kebabı iştahla yemeğe...

Dayanamayıp, **"Yemekleri soğutarak yediğinize göre çorbanıza, kebabınıza buz atın bari, daha lezzetli olur!"** dedim.

Ama eğer başbakan olmak uğruna inançlarından, düşüncelerinden her türlü tavizi verdiği bu günlerde Erbakan ile başbaşa yemek yeseydim, ona şöyle derdim:

– **Dün yemekleri soğutarak yiyordunuz; bugün ise inançlarınızı, düşüncelerinizi yiyip yutuyorsunuz; siz hiç doğru dürüst yemek yiyemeyecek misiniz hocam!**

Akşamsefası

BU BENİM ÖYKÜM

Zafer Temoçin

Otobiyografi Nazım Hikmet

ASLAN ÖZDEMİR

"1902'de doğdum"

Çok küçüktüm daha, sanırım ilkokula yeni başlamıştım. Önce kitaplarla tanıştım. Hiç bilmediğim kelimelerle görmediğim şekiller öğrenmiştim. Kitaplarımı daha çok seviyor, defterlerin altta ezilmesine aldırmazdım.

"doğduğum şehre dönmedim bir daha
geriye dönmeyi sevmem"

Bir gece yarısıydı. Herşey çok sessizdi. Karanlık odalara gizlenmişti. Yazdı. Uyumaya çalışıyorduk. Kardeşlerimden biriyle aynı odada kalıyorduk. Küçük kardeşim babamın koynunda uyumak istiyordu.

"üç yaşımda Halep'te paşa torunluğu ettim
ondokuzumda Moskova' Komünist
Üniversite öğrenciliği"

Annem en küçüğümüzle, yazı değerlendirerek memleketine aile ziyaretine gitmişti.

"Kırk dokuzumda yine Moskova'da.
Tseka-parti konukluğu
ve on dördümden beri şairlik ederim"

Açık pencereden, perdeyi aralayan rüzgar evi şöyle bir dolaştı. Serin bir rüzgardı bu. Aynı zamanda şüpheli ve davetsiz bir misafirdi.

"kimi insan otların kimi insan
balıkların çeşidini bilir,
ben hasretlerin.
kimi insan ezbere sayar yıldızların adını
ben hasretlerin"

Birkaç gün olmuştu annem gideli, ama ben özlemeye başlamıştım bile. Sıkıcıydı. Evde hep birşey eksik yaşanıyordu. O gece de en dolu olduğum an olmuştu.

"hapislerde de yattım büyük otellerde de
açlık çektim açlık grevi de içinde
ve tatmadığım yemek yok gibidir"

Sokak lambaları yanmıyordu. Mahallenin çocukları tarafından sapanlarla imha edilmişlerdi. Ay bulutların arkasında saklanmayı yeğlemişti.

"otuzumda asılmamı istediler
kırk sekizimde Barış madalyasının
bana verilmesini
verdiler de"

Gecenin sabaha aktığı bir vakit, saatin karanlıkta patlayan sesine kısa bir süre için bir ses daha eşlik etti.

"otuz altımda yarım yılda geçtim
dört metre kare betonu
elli dokuzumda on sekiz saatta uçtum
Pırağ'dan Havana'ya
Lenin'i görmedim nöbet tuttum
tabutunun başında 924'de
partimden koparmağa yeltendiler beni
sökmedi"

Çalan kapıydı. Çok resmi bir ses çıkıyordu kapıdan. Ciddiyetini bozmadan çalmaya devam etti.

"yıkılan putların altında da ezilmedim
951'de bir denizde genç bir arkadaşla
yürüdüm üstüne ölümün"

Babamın beklediği bir sesti bu sanki. Çok soğukkanlıydı. Bize baktı gülümsedi. Siz uyumadınız mı daha, diye sordu. Biz onu cevapsız bıraktık.

"sade 52'de çatlak bir yürekle dört ay
sürt üstü bekledim ölümü
Şu kadarcık haset etmedim Şarlo'ya bile
aldattım kadınlarımı"

Annem mi geldi baba, dedi uyanan küçük kardeşim. Ben başını okşadım, bana yüz vermeyerek babamın yanına gitti. Ama nedense babam başka birşeylerle ilgileniyordu. Üstelik ışığı da açmamıştı. Öylece karanlıkta bekliyorduk.

"konuşmadım arkasından dostlarımın
içtim ama akşamcı olmadım
hep alnımın teriyle çıkardım
ekmek paramı ne mutlu bana"

Babam sessiz olmamız için bizi uyardı. Kapı çalmaya devam ediyordu. Perdeyi hiç oynatmadan dışarıyı görmeye çalıştı. Dışarısı bayağı kalabalıktı. Ellerinde makinalı tüfekleri vardı. Yüzleri çok çirkindi.

"başkasının hesabına utandım
yalan söyledim
yalan söyledim başkasını üzmemek için
ama durup dururken de yalan söyledim"

Daha önceden hazırladığı 3-5 kitabı alıp, ancak bir kitabın sığacağı apartman boşluğunun küçük deliğinden aşağı bıraktı. Yere düşürdüğü bir kitabı da kıştan beri kullanılmayan ve içi kağıt dolu sobanın içine sokuşturdu.

"bindim trene uçağa otomobile
çoğunluk binemiyor
operaya gittim
çoğunluk gidemiyor adını bile duymamış
operanın"

Kapı şimdi daha çok gürültü çıkartıyordu. Babam bizi yatırdı. Işığı açıp, kapıya doğru seslendi. -Kim o? Kapının öbür tarafı -Polis, polis açın, diye bağırdı. Babam kapıyı açtı. İçeriye bir sürü adam girdi. Silahlarıyla övünüyorlardı herhalde, sürekli kullanıma hazır tutmuşlardı.

"çoğunluğun gittiği kimi yerlere de
ben gitmedim 21'den beri
camiye kiliseye tapınağa havraya büyücüye
ama kahve falına baktırdığım oldu"

Biz yeniden uyandık. Yataklarımızdan çıktık. Evi arayacağız dedi biri. Buyrun, dedi babam. Onlar zaten aramaya başlamışlardı. Yatakların altına baktılar, kitaplığı dağıttılar. Kitapları uzun uzun incelediler bilmiş tavırlarıyla. 20-25 polis evin altını üstüne getirdiler.Babamın saklayamadığı ,Yılmaz Güney'in Salpa ve Boynu Bükük Öldüler kitapları için de bunları evde bulundurmayın diye uyardılar. Sizi bir daha rahatsız edebiliriz diyerek gittiler.

"yazılarım otuz kırk dilde basılır
Türkiyemde Türkçemle yasak
kansere yakalanmadım daha
yakalanmam da şart değil"

Gitsinler, hepimiz çok korkmuştuk. Babam bizi uyutmaya çalıştı. Bizden gizlese de birşeylerin farkındaydık aslında. Benden büyük ağabeyimi siyasi bir nedenden dolayı gözaltına almışlardı. Bu nedenle uygun bir saatte evimizi bastılar...

"başbakan filan olacağım yok
meraklısı da değilim bu işin
bir de harbe girmedim"

Sabah olduğunda, babam işe gitmişti. Bizler kahvaltımızı yapıp, günlerin olağan temposuna kaptırdık kendimizi. Ama hep bir soru işareti oldu kafamda. Bir gün merak edip babamın sobaya sokuşturduğu kitabı aramaya başladım.

"sığınaklarda inmedim gece yarıları
yolara da düşmedim pike yapan uçakların
altında
ama sevdalandım altmışıma yakın"

Aradığımı bulmuştum. Kırmızı kaplı falandı sanırım kapağı. "Memleketimden İnsan Manzaraları" yazıyordu kapakta, biryerlerde de "Nazım Hikmet" yazılıydı. Bir çizgiyle portresi vardı. Ben de kitabı saklamaya başladım. Saklı arkadaşımdı o benim.

"sözün kısası yoldaşlar
Bugün Berlin'de kederden gebermekte
olsam da
insanca yaşadım diyebilirim'

Bir hafta sonra ağabeyimi serbest bıraktılar. Babam da zaten unuttu sobaya koyduğunu. Ben büyüdükçe saklı arkadaşım daha da yakınlaştı bana ve gizliliğini yitirdi. Nazım Hikmet'i tanımaya başladım. Şiirini sevdim, ona öykündüm de ilk başta. Yazları sevdim çünkü soba yakılmazdı. Yanacaklar kışa kadar beklerdi sobada.

"ve daha ne kadar yaşarım
başımdan neler geçer daha kimbilir."

Akşamsefası

MUHSİN KIZILKAYA

CİNS İSİMLER

Hasret'im nazlıdır Sivas...

"2 Temmuz 1993 tarihinde ölen ve yukarıda adı ve hüviyeti yazılı olan kişinin gömülmesine izin verilmiştir."
(Sıvas'ta yakılan 37 kişinin gömülmesine izin veren resmi belge)

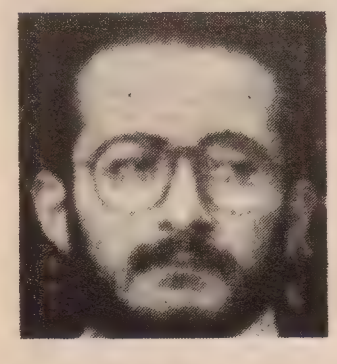

Gazetedeki işimden olduğum, kavurucu bir sıcakla her yerin cayır cayır yandığı, sevdiğim kadının "sen yoluna, ben de yoluma" diyerek beni oracıkta bıraktığı, İstanbul'a ait kurduğum bütün düşlerin tuzbuz olduğu, umutsuz, ağlamaklı, bir otobüse atladığım gibi artık temelli yerleşmek üzere kendimi Hakkari'de bulduğum bir zamanda aldım; Sıvas'ta 37 kişiyle birlikte Hasret'in de diri diri yakıldığının haberini... Bir türlü elim varıp yazamadım ardından; ölüm henüz sıcakken, ölenin ardından kalın kalın laflar etmek çok manalı gelmiyor bana. Söyleyecek sözün varsa eğer, yazmaya değer birşey buluyorsan o insan hakkında, otur sağlığında yaz. Öldükten sonra "iyi bir insandı" demek artık neye yarar ki?..

Araya zaman girdi; ölümüne alıştım; hepimizin hemen hemen hergün bir sürü insanın ölümüne alışması gibi. Soğudu Sivas yangını; şairlerle birlikte yanan otel tekrar onarıldı; üç yıl girdi araya, şimdi onunla biraz hasret gidermek istiyorum.

Onu, Unkapanı'ndaki plakçı dükkanında düşünüyorum ne zaman aklıma gelse... Üzerine birtakım fotoğraflar ve karvizitlerin konulduğu, bir camla üstlerinin örtüldüğü masanın başında hep bir ezgiyi mırıldanırken...

[Kitlenin niyeti, öldürmektir ve kimi öldümek istediğini bilir. Eşsiz bir karalılıkla bu hedefe saldırır; kitleyi bu hedef konusunda aldatabilmek olanaksızdır. Bir kitlenin, oluşması için bu hedefi ilan etmek, kimin öldürülmesi gerektiğini yaymak yeterlidir. (Elias Canetti, "Kitle ve İktidar")]

Onunla ilk defa Unkapanı'ndaki dükkanında karşılaştım. Çalıştığım gazete için "Arabeskte Değişen Temalar" diye bir yazı dizisi hazırlıyordum. Yanında, şimdilerde çok meşhur olan, "Haydi Corc versene borç" parçasının mucidi, gençten oğlan vardı. Çocuk, "Abi Güneş Gençlik dergisinin kapağına resmimi basar mısın? Bak, başlık da hazır; genç kızların sevgilisi, gönülleri fethedecek dersen çok büyük kıyak yaparsın" dedi. Hasret'le gülüştük; belki olur, neden olmasın dedik.

Bunları konuşurken Hasret başka yerdeydi, biliyorum. Sonra ilerledi dostluğumuz. Turgut Özal Kürtçe'nin üzerinde yasağı kaldırdığını açıklar açıklamaz, hiç zaman kaybetmeden telefon etti.

Şivan'ı bilmeyenimiz var mı artık bilmiyorum; yaklaşık yirmi yıldır Kürtçe besteler yaparak, türkü söyler. Yurtdışında yaşayan Kürtçe'nin en büyük sesi... Telefonda, bir arkadaşının -Murat Öztemir'in- Şivan'ın bir kasetini Türkiye'de yapmak istediğini söyledi. Buluştuk üç kişi, Şivan'ın kasetlerini koyduk önümüze, başladık bütün kasetlerden bir derleme yapmaya... Ben klasiklere gidiyorum, o ezgilere takıyor. Ben bu parçanın ne kadar sevildiğini söylüyorum, o müzik kalitesine bakıyor. Bir iki gün, tartışa tartışa, kafa göz yara yara üç kişi, -Hasret, Murat ve ben- bir derleme yaptık ve kasetin adını da "Ferzê" koyarak çıktık oradan... Kaset çıktı, epey sattı; Hasret Kürtçeyle ilk hasretini gidermişti. Ve böyle başladı dostluğumuz; ama kısa sürdü. Tam bir yıl...

[Yıkım araçlarının içerisinde en etkileyici olanı eteş'tir. Ateş ta uzaklardan gözükür ve başkalarını kendine çeker. Yarattığı yıkımın giderilebilmesi olanaksızdır. Bir yangının ardından artık hiçbir şey, önceden olduğu gibi değildir. (Canetti.)]

Kısa boylu, esmer bir delikanlıydı. Sakalları her zaman bakımlı, kenarlarından temizlenmiş, gözlüklerinin ardındaki "munis, sokulgan" gözlerinde, büyük kente gelirken heybesine koyduğu ezgileri burada dillendirip, çok kişiye ulaştırmanın yemin billah kararlı tavrı okunurdu. Yırtmış bir delikanlı edası; evelallah bizim de müziğimiz var; bizim asıl müziğimiz, sizin birtakım türkücü bozuntularından dinlediğiniz ve kimi zaman adına arabesk dediğiniz, asıl sözlerinin bir kenara bırakılıp ezgisi gaspedilen müzik değil... Bak göreceksiniz, neler yapacağız bizler, size oralardan ne ezgiler getirdik diyen bir eda...

[Ateşe veren kitle, hiçbir şeyin kendisini durduramayacağı inancındadır. Ateş çevreye yayılırken, herşey kitleye katılacaktır. Yangın sonucu tüm düşmanlar ortadan kalkacaktır. Ateş en güçlü kitle simgesidir. Tüm yıkımlardan sonra ateş de kitle gibi sönmek zorundadır.(Canetti)]

O ezgileri bilir misiniz? Doğaçlamadır o ezgilerin çoğu. Bu işin eğitimini görmüş, eline herhangi bir çalgı aleti alarak, titizlikle, notalarlara basa basa birileri tarafından yazılmamışlar. İçten geldiği gibidir onlar.

Kimi zaman bir ölünün arkasındaki taziyeden, kimi zaman bir sevgilinin topuklarına vuran örüklerinden, kimi zaman kayalardan söken bir çığın önüne kattığı herşeyden, kimi zaman bir sel, bir tufan felaketinden, kimi zaman bir baskından, bir savaştan, bir ormanın güzelliğinden, bir ağacın yeşilliğinden, bir suyun berraklığından, bir çağlayanın gürültüsünden, bir dağın başında esen seher yelinden, pıtıl pıtıl berrak bir gökyüzünden yanıp sönen yıldızlardan, dolunaydan, zifiri karanlıktan, umuttan, umutsuzluktan, gözyaşlarından, yürek sevincinden, kimi zaman oğlunu askere uğurlayan bir ananın gözyaşlarından, bir sevgilinin hasret acısından, gurbete giden, gelip gelmeyeceği belli olmayan mehçhul bir yolcunun gizeminden, dile vurulan prangaya duyulan öfkeden süzülüp gelmişler, notasız, partisyonsuz.. Öyle doğaçlama... Notaları, onları yaratanların yüreklerinde gizli, derinliklerde. Notaları, ard arda dizilen sıfatlar...

İşte bu ezgilerin peşindeydi Hasret; onları bulunduğu yerlerden alıp, birtakım bildik çağdaş müzik aletlerine dökme peşinde... Ezgi avcısını vurdular Sıvas ellerinde, yangın ezgileri sardı önce, notalar kaçıştı dumandan, is ve duman önce onları sardı. Bir boşluk bulup "yıkım araçlarının en korkuncunda" kaçmaya çalışırken, önce o ezgileri kurtarmak istiyordu biliyorum. Şairleri yakarlarken, amaç onları değil, şiirleri yakmaktır; ozanları yakarlarken, amaçları bedenlerini ortadan kaldırmak değil, ezgileri yakmaktır biliyorum, biliyordu Hasret...

Kurtarabilseydi kendini, o gün, Unkapanı'ndaki dükkanında, gözlerini tavana dikip, mırıldanarak yeni duyduğu bir ezgiyi uzun bir senfoniye dönüştürmeye vakit bulabilecekti. Çünkü daha çok çocuktu, daha çok genç... Yapmak istediklerine başlangıç olarak sadece "Newroz Ezgileri"ni bitirmişti.

Dinlediniz mi Hasret'in "Newroz Ezgileri"ni? Hayır hayır, orada eline sazı alıp, birtakım Alevi türkülerini ardı ardına dizmemişti. Söz yok o çalışmasında. Ezgi... Varsa yoksa ezgi... Bir rüzgar dolanır yalçın kayaların hisarlarında, bir dağ keçisi süt verir yeni doğan yavrusuna, bir keklik sürüsü havalanır, tarlada alnının terini silen bir ırgat bakakalır yükseklerden uçan bir turna sürüsüne, bir ateş yanar uzaklardaki dağ doruklarında, bir avcı nişan alır avına, sevdiğine kavuşamayan bir sevgilinin yarası kanar, bıyıkları yeni terlemiş bir delikanlı mavzer kuşanır. Rüzgar türkü söyler, ağaçlar halaya durur, ırgatlar daha bir öfkeyle sallar tırpanlarını ekine, toprak ağlar, dil susar, notalar konuşur, havalanır notalar, Munzur'da, Gabar'da, Cilo'da börtü böcek, dağ taş kendi seslerini ödünç verir Hasret'in sazına...

[..... ateş, cezaya çarptırılanların ölümünü istemiş olan kitlenin yerine eylemi gerçekleştirir. Alevler kurbana her yandan ulaşır; kurban her yandan yakalanır ve öldürülür. Cehenneme yer verilen dinlerde buna eklenen birşey daha vardır. Bir kitle simgesi olan ateş aracılığıyla gerçekleştirilen toplu ölüm ile cehenneme dışlama, cehennemdeki düşmanlara teslim etme arasında bağıntı kurulur. Cehennemin alevleri yeryüzüne fışkırır ve bu cezaya layık olan tanrıtanımazı alır. (Canetti)]

Gültekin Hasret, Altıok Metin, Bezirci, Aysan Behçet, Koçak Asaf, Çimen, yangından arta kalan ezgileriniz, karikatürleriniz, şiirleriniz şimdi ateşten hesap soruyor. Hasretiniz "Sıvas yangını"!

ALİHAN IRMAKKESEN

"Denize giden bir köpek gibi"

Sabahın erken bir vakti midir? Köpek denize gitmektedir. Denize gittiğini bilmeden, düşünmeden, öylesine ve ağır ağır gitmektedir, köpükler içindeki denize köpek. Bir resime gitmekte, bir resimden gitmektedir. Resime giderken de, resimden giderken de, köpeğin denize gidişi bir resim değeri kazanmaktadır ki, dondurulmuş bir zamanın içinde devinen bir şeyler sezilmektedir bu resimde. Gökyüzü, kumsal,deniz ve köpek birbirlerini sanki tamamlarken, bize birbirlerini tamamlıyorlarmış gibi gelirken, onlara bir resim değeri katan da budur sanırım, bir eksiklik esintisi de belirsiz kendini hissettirmekte ve sanki giderek daha çok esmektedir. Resmin bütünündeki kartpostal güzelliğinden kendinizi alıp da onu oluşturan nesnelere, ki aslında bu resimdeki temel eksik öznedir, işte onlara tek tek bakabilirseniz daha iyi duyacaksınız esintiyi. Gökyüzündeki kümülüste, kumların minik anaforlar halindeki savruluşunda, denizin yer yer kaba dalgalı çırpıntısında ve köpeğin arada bir arka ayakları üstüne oturup kulağını kaşıyışında belirginleşen bir esinti. Bütün bu nesneler birbiriyle hiç ilgilenmiyordur aslında, birbirlerinin ne farkındadırlar, ne de umurunda. Peki, o zaman neden toplanmışlar bir resmin içine? Çünkü onlar olmazsa bu resim de olmazdı. Çünkü bu resim yalnızlığın resmi. Esintisi ondan, ondan ona bakarken duyulan ürperti. Bu kadar nesnenin toplamından yapılabilen tek şeyin yalnızca bir yalnızlık olmasının yüzümüze hoyratça çarpan esintisi. Nesnenin yalnızlığı! Ya yalnızlığın nesnesi ne, ya da kim? Özneyle nesnenin bilinen karşıtlığının basit bir anlatımından ibaret olan bu resim kendini özne bizi ise nesne yerine mi koymaya kalkışıyor yoksa? Tamamen haksız sayılmaz ama, yalnızlığın yalnızlığı öznel bir yalnızlık olsa da, her yalnızın kendisi özne değildir hayata. Küçük ve acı bir şey, ama öyle...

Yalnızlığın bir yanıyla küçük ve acı bir şey, ama bir yandan da dünyaya açılmanın esaslı çıkış noktalarından biri olduğunu bilen Sabri Altınel, yalnızlığına hakim bir bilge-özne tavrını hiç yitirmeden, yalnızlıktan birlikteliklere, karanlıktan aydınlığa, ölümden yaşama uzanmanın şiirlerini yazdı. Sitemli ama asla kırgın olmayan sesinde bir kardeşlik türküsünün sadeliği ile, yalnızlığın sokaklarında dolaştı, sakin,düşünceli:

Yalnızlık sızıyor sizden
Ölümcül bir anı gibi sızıyor
Denize giden bir köpek gibi

Ölümcül olmak yalnızlığa özgü değildir ama. Birliktteliklerin de ölümcül olabildiği şu şehirde, esas meselenin hep dönüp dolaşıp o 'insan olma onuru'na gelmesi bundan. Neyi ve neden yaptığımız/yapmadığımız kadar, nasıl yaptığımız/yapmadığımız da önemli. Yarınlara,insana, iyi ve güzel olan ne varsa tümüne sahip çıkarak, onlar için kavga ederek yeşertebiliriz yalnızlığın çölünü. Koynumuzdan içeri sızan esinti ne denli ölümcül olsa da, gökyüzünün altından ve denizin kıyısından yalnızlığı dağıtan bir ıslık sesiyle geçebilmenin güzelliği var bir de. Yalnızken güzel olmanın ışığı. O zaman işte hâl yoluna girer şu özne-nesne meselesi. Kendi sesinizle yürüyüp giderken bir denizden başka denizlere, sesinize ses veren çıkar elbet. Esintiye karışan ıslık sesleri içinde, ayağınızın altından kayan kumların yumuşaklığında, ve görüş uzaklığının üç ilâ beş mili falan çoktan aştığı bir berrak-mavilikte. Umarsız bir yalnızlığın ağırtından, hepbirlikte söylenen türkülere gitmenin mavîliğinde. Yalnızlık ise, yalnız olabilmeyi bilmenin görgüsünün hayata katılmakta bir anlamı ve işlevi var diye, geçmektedir bu bahiste. Yalnızlık görgüsünün olmadığı yerde, birlikteliklerin esamesinin bile okunmadığını yaşadık, yaşıyoruz işte. Verimsiz ve beyhude bir yalnızlığın içine yuvarlanmamızı iştahla bekleyen ve bundan medet umanların karşısına, 'denize giden bir köpek gibi' değil, okyanuslardan gelen bir insan gibi çıkmanın vaktidir şimdi. Aksi takdirde, giderek tatsızlaşan birçok şey gibi, yalnızlığın da tadı olmayacak yarınlarda, korkarım ki!

Akşamsefası

tuncer erdem

DÜŞKOVALAYAN

ATİLLA ATALAY

MMM

Belleğimde bile tutmak istemediğim fotokopisiz günlerde, yaklaşan her sınav dönemi verilen her proje benim gibi çalışarak okuyan öğrenciler için bir eziyetti.

Tanıdım seni şişko. Evet, evet sensin, sensin o. Hiç değişmemişsin. Aynı ablak surat, aynı sadist ifade. İyi, sen de bak bakalım bana, belki yüzüm aklına gelir. Yaa işte bööle kaçırırsın gözlerini, yemedi vicdanın di mi? Yıllar sonra Merter MMM Migros'ta karşılaşacağımız hiç aklına gelir miydi? Ya yine minibüste karşılaşsaydık, o zaman hemen hatırlardın kan çanağı gözlerimi, fena dokunurdum sana... Şimdi sen bi süre dolaş bakalım bulgurların arasında, fiyonk makarnalara felan bakın... Vicdanından kaçamazsın ama... Az sonra, deterjan reyonunun önünde, yine gözlerimi dikicem gözlerine.

Dr. Ziya Özel'in, bilimselliği şüpheli kanser ilacı Zakkum Ekstresini keşfini saymazsak, memleketimizin ilim ve fen hayatındaki gol kısırlığı bin yıldır felan sürüyor herhalde. Bendeniz, YÖK'ün icad olunduğu ve fakat fotokopi makinasının yeterince yaygınlaşmadığı günlerde "üniversite talebelerinin" çok daha "meşakkatli bir tahsil hayatı" yaşadıklarının bizzat şahidiyim. Çünkü YÖK'ün dayattığı, tektip, beyni giderilmiş, ezberci öğrenci tipi için en gerekli bilimsel edevat fotokopi makinasıdır. Aslında sadece öğrenciler için değil, bilimsel araştırmaları, yabancı literatürden arak, çoğu öğretim üyeleri için de aynı derecede vazgeçilmezdir.

Ben, "Fotokopinin akademik yaşamımızdaki yeri" konulu sosyolojik bir saptamaya girişmişken, o hala makarnaların önünde. Durum buğdayları durumu değiştirmiycek ama. İzlemeyi sürdürüyorum, her hareketi kontrolüm altında. Hele bi deterjanların oraya gelsin, aniden önüne fırlayıp, ööle bi bakıcam ki...

Belleğimde bile tutmak istemediğim fotokopisiz günlerde, yaklaşan her sınav dönemi verilen her proje benim gibi çalışarak okuyan öğrenciler için bir eziyetti. Eksik ders notlarının tamamlanması, söz konusu notlar bi şekilde tedarik edilse bile, konunun japoncaymış gibi gelen mealinin anlaşılması insanlık ötesi bir çaba gerektiriyordu. Derslere girmiş, "konuya hakim" arkadaşlar ediniliyor, bunların türlü çeşitli kaprislerine katlanılıyor.

Yolları gözleniliyor, defterlerini namusları gibi koruyan bu arkadaşlara ilaçlı gazoz içirilmediği kalıyordu. Fekat, benimle bu türden ilişkilere girip, zamanla bana alışmış, "nasıl olsa günün birinde kapıya dayanıp ders notu istiycek" düşüncesiyle karbon kağıdı edinip, çift nüsha defter tutmaya başlamış iyi kalpli arkadaşlarım birer ikişer mezun olup gittiler. Yüzlerce kişilik anfilerde tanımadığım bi takım kimselerden ders notu istemek iyiden iyiye zoruma gitmeye başladı. Tüm gücümü toplamaya karar verdim. Son projeyle ilgili kimseden ders notu felan dilenmiyecek, zaten dört saate indirdiğim uykumdan iki saat daha çalıp, dersleri sektirmiycektim. Netice itibarıyla ben ölürdüm, ama o okul biterdi.

Sen bunların hiçbirini bilmiyorsun tabi. Hem, bilsen bu neyi değiştirir ki. Makarnanın yanına bi de yoğurt al bakalım. Ben, herşeyi bütün detaylarıyla hatırlıyorum. O gün de Migros torbası vardı elinde. Naylonun içniden, aldığın kirpi süzgeci görmüştüm. O zamanlar pek modaydı onlar, demliğin ucuna takılıp, çay yapraklarını ayıklıyodu. Sonra "kirpi süzgeçler kanser yapıyo" dedikodusu çıktı. Maşallah senin sağlığın yerinde ama. Kilo bile almışsın. O parmaklar daha bir dolmalaşmış. Ah o senin dolma gibi parmakların. Sanki sıktıkları benim gırtlağımdı. Nefessiz kalıp öleceğimi sanmıştım. Şimdi... Sana naapmalı bilmem ki?

Rapido kalem, aydınger kağıdı üzerinde gönyeye yaslanmış, bir doğru boyunca ilerliyor. Her şey yolunda. Şu nalet projeye başladım ya bir kere. Başlamak bitirmenin yarısıdır. Geçen senenin ders notlarından, daha önceki projelerden felan bakıp, uydur kaydır yapıyorum işte bişeyler. Ama, galiba çok paraladım kendimi. Bu kadar uykusuzluğu kaldıramıyorum sanki. Çünkü, kağıdın üstüne koymadığım bazı noktalar beliriyor. Sonra, söz konusu siyah noktalar, yer değiştiriyor. Ya da bana ööle geliyor. Hatta birisi zıplayıp burnuma tünedi. "Uyumam gerekiyor" diye düşündüm, yoksa noktalarla ilgili daha başka şeyler ileri sürmeye başlıyacaktım. Anlatılmaz bir kaşıntıyla uyandım. Pire.. O siyah noktalar... Pire onlar... Paytak... Kedimiz... Hayvan tuhaf sesler çıkararak kendini pençeliyor. Sırası mı lan Paytak! Tam da eve pire getiricek zamanı buldun.

Pireyle mücadele ayrı bir konu. İnanılmaz sinir yıpratan, çok detaylı stratejiler gerektiren bir savaş çeşidi. Şu kadarını sööliyim, o minnacık yaratık bi insanın istikbaliyle ciddi oynayabilir. Proje yetiştirmek için evde kampa girdiğim ve asla dışarıya çıkacak zamanımın olmadığı o dört günü, projenin üstünde, beynimde ve her yerimde zıplayan yüzlerce pireyle geçirdim. Proje bittiğinde, uykusuzluktan düz birer çizgi haline gelmiş gözlerim, bir seri el kol hareketinden ibaret yaklaşık on adet tikim, iyiden iyiye gelişmiş kendi kendime konuşma huyum ve her an artık önüne geçememekten korktuğum, her şeyi birden yakma isteğim vardı.

Proje hesap ve detay çizimlerinin gösterildiği aydınger kağıdını, yaklaşık birbuçuk metre boyunda bir rulo yapıp, okula doğru yola koyuldum. Taksim Sarıyer minibüsü kalkmak üzereydi. Bir tek, minibüsün kapısının ordaki üçlü koltuğun kapıya bakan tarafında yer vardı. Elimde proje rulosuyla kapının yanına oturup, uykuya karşı direnmek için hocanın proje tesliminde sorabileceği bir kaç sorunun cevaplarını ardarda tekrar ediyorum. Proje rulosunu nazikçe avuçlamış, kapıdan tarafta, bir ucu minibüsün tabanında diğeri tavanına yaklaşmış dik bir şekilde tutuyordum. Derken, Kışlaönü Durağı'nda minibüsün hidrolik kapısı "foss" diye açıldı. Ve O şişman kadın... Binmek için minibüs merdivenine bir ayağını attı. Daha sonra elini uzatıp, o dolma gibi parmaklarıyla benim proje rulomu kavradı. "Naapıorsun teyze, o tutunma direği diil" diyebildim.

Ama o çoktan, aydıngeri buruşturmuş ısrarla kendine doğru çekip, binmek için destek almaya çalışıyordu. İki saniye içinde, aydınger rulosu, benim ve şişman teyzenin ellerimizin arasında bir çok noktadan" burulma momentine maruz kalarak" yamrı yumru oldu. Gözümün önünde binlerce dijital rakam, rapido uçları, ders yüzlü yastıklar ve pireler, pireler uçuştu. "Neden ama yaa, neden?" dedim. Kadın, korkup, ruloyu bıraktı... Minibüse binmekten vazgeçti. Hidrolik kapı, "foss" diye kapandı.

Gözlerimi, gülmekle ağlamak arası doldurmuş, anlamsız anlamsız, kırmızı mercimek ve baldo pirinçleriyle dolu bir rafa bakıyordum. Teyze, kasanın oralarda bi yerlerde, gitmek üzere biliyordum. O'na yıllar sonra kendimi hatırlatmaktan vazgeçtim. Yalnız, torbasına gizlice, düsten pire yumurtalarıyla, yaşanamamış günler güncesinden dört yaprağın fotokopisini attım...

Akşamsefası

Vedat Özdemiroğlu

VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI

Vedat Bey, kahramanlığının yanısıra ünlü bir oyuncudur da. Fakat sadece bir piyeste, Godot'u Beklerken'de oynamıştır. Hem de Godot rolünde!

Mavi Pijamalarınla Yalnız Benim Olsaydın

(taze macera)

Vedat Bey, üç adet bisküvi ve bir bardak kalsiyum sandozdan oluşan kahvaltısını yaptıktan sonra bir sigara yaktı, içmeden söndürdü. Balkona çıkıp gerindi.

Kafasının içinde bir garip şiir dönüp duruyordu. Birden dile gelmek ve şiiri bağırarak okumak istedi. Olmadı. Tekrar gerindi. Kendi kendisine "Dile gelmeyen, dize gelir!" diye mırıldandı.

Dışarda, herkesin bakıp selam verdiği yöne gözlerini dikti ve postacının gelmekte olduğunu gördü. Postacı, az sonra Vedat Bey'in kapısındaydı, görkemli beyefendiye bir telgraf getirmişti. Vedat Bey, postacı dostuna bir adet Neruda kitabı hediye etti, el sıkıştılar, postacı gitti.

Telgraf, İzmir'den gönderilmiş idi: Bir bayan hayranı, 200 yıllık şarabını paylaşmak için Vedat Bey'i o gün öğle yemeğine davet ediyordu.

Vedat Bey, uçakta telgrafı bir kez daha inceledi. Zevkli bayan Karşıyaka'da oturuyordu. Vedat Bey düşündü: Nasıl Karşıyaka? Bir semtin adı karşı taraftan görenlerin takdirine bırakılabilir mi? Buraya göre de orası Karşıyaka değil midir? Vedat Bey, kemerini takması için kendisini uyararak, düşüncelerini dağıtan hostesin kulağına bir şeyler fısıldadı. Hostes özür diledi ve ağlayarak uzaklaştı.

Vedat Bey, İzmir'e yağmurla birlikte indi. Onbeş dakika sonra, lüzumundan fazla sarışın kadınla kadeh kaldırıyorlardı. Vedat Bey, şaraptan yudum aldığında, içkinin ilaçlı olduğunu farketti ama sakin sakin yemeğini yedi. Hemen davranırsa olayın içyüzünü öğrenemezdi. Az sonra bayıldı.

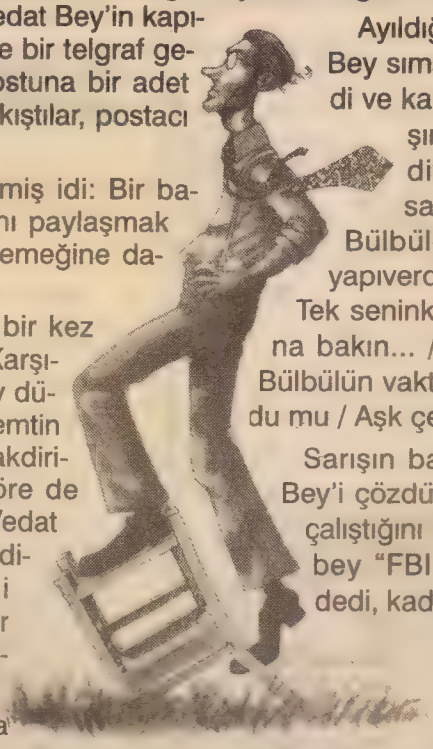

Ayıldığında şömine yanıyordu, Vedat Bey sımsıkı bağlanmıştı. Kendisine geldi ve karşısında gülümseyen kanlı sarışına şunları söyledi: Aşk nerede diye sorma / Tutarsan bırakma sakın / Gerçi gülden uzak ama / Bülbüle de değil yakın... / Bir gemi yapıverdi Nuh / Kusur bulabilene yuh / Tek seninki mi yorgun ruh / Sağına soluna bakın... / Vedat der ki gül soldu mu / Bülbülün vakti doldu mu / Bir de karanlık oldu mu / Aşk çekip gitsin, bırakın...

Sarışın bayan, gözyaşları içinde Vedat Bey'i çözdü. Vedat Bey, hangi örgüt adına çalıştığını sordu. Kadın "FBI" dedi. Vedat bey "FBI, dünyaya hükümdâr olmaz!" dedi, kadının yanağını sıktı ve çekip gitti.

Vedat Bey, az sonra Antalya yolundaydı, yıllar önce oraya yerleşmiş olan Hollandalı ve mutlu dostunu ziyarete gidiyordu. Mutluluk sahiden var mıydı, yoksa Godot gibi adı var ama kendisi görünmez miydi?..

SONER GÜNDAY

Eleştirmen ORÇUN'un günlüğü...

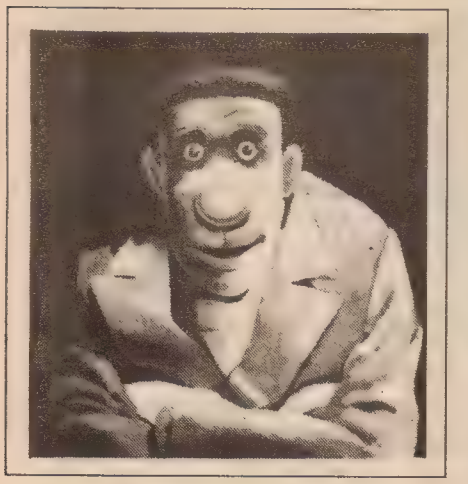

5 Ocak: Tatile geldim, pansiyona yerleştim.

7 Ocak: Olay unutuldu mu diye sormak için İstanbul'u, işyerimi telefonla aradım. Fakat Rauf'un yerine kısım şefi çıktı telefona. Korktum,heyecanlandım, benim olduğumu anlamasın diye İngilizce konuştum. (Sanki yurtdışından arıyormuş gibi, hatlar karışmış, yanlış numara düşmüş efekti yaptım.)

9 Ocak: Acaba İtalyanca konuşsaydım daha mı iyi olurdu. Çünkü düşündüm de konuşmanın sonunda "Ayem söri" diyince, o da "Nat importınt Sör" dedi, ama sesindeki tonlamayla sanki "senin olduğunu anladım Orçun, kimi kandırıyorsun. İstanbul'a döndüğünde seni öyle bir dövücem ki reality şov'lara jenerik olacaksın" der gibiydi.

9 Mart: Kaç gündür dalgınlıkla Mart yerine Ocak yazıyormuşum. Özür dilerim. Bu olaylar beni çok yordu.

10 Mart: Tekrar özür dilerim.

12 Mart: Bu sabah kahvaltıda karşı masaya bi Çinli turist oturdu, gülümseyerek "gut morning" dedi, şaşırdım, heyecanlandım, ne diyeceğimi bilemedim.

14 Mart: Bu Çinli'de bi iş var aga, nerde görse "hello" diyo.

15 Mart: Olayı çözdüm, bu Çinli hırsız, benim paramı çalacak.

16 Mart: Tabii... Önce "gut moring", "Hello" sonra samimiyet, sonra bayıltıcı haplar içirip paralarımı çalacak.

17 Mart: Yarın Çinli'yle kavga edip dövmeye karar verdim. Öyle ya, parayı çalıp Çin'e kaçsa bi daha nasıl bulabilirim ki. Ondan sonra işin yoksa kalk git Pekin'e Çinli ara. Hem duyduğum kadarıyla Çin'in nüfüsü 1 milyar civarındaymış. O kadar insanın içinden nasıl derim ki "Aha, işte benim parayı bu çaldı."

18 Mart: Kavga etmek için kahvaltı masasında saatlerce Çinliyi bekledim. Eğer gelseydi yine "gutmorning" deseydi, bi bahane bulup kavga çıkartıp girişecektim.

19 Mart: Düşündüm de iyi ki gelmemiş. Çünkü bu Çinli halkının büyük bi kısmı ful kontak karate, Aikido bilir. (Her an sopayı yiyebilirdim)

20 Mart: Çinli'ye iyi davranmaya karar verdim. Bu gün resepsiyonda karşılaştık, el kol hareketleriyle "Çinlileri çok severim" demeye çalıştım. Fakat anlamadı galiba.

21 Mart: Anladı da anlamamazlıktan geldi belki de.

22 Mart: Cani, katil!

23 Mart: Çok korkuyorum.

24 Mart: Bu gün pansiyoncudan Çinli hakkında bilgi almaya çalıştım. "Yav abi bu Çinliler nasıl insanlardır" dedim. Gülerek dedi ki, "Abi o Çinli değil, Japon'dur."

25 Mart: Aklı sıra beni kandıracak, galiba pansiyoncu da Çinliyle işbirliği içinde.

26 Mart: Galiba uluslararası bir çetenin içine düştüm.

27 Mart: Akşamüzeri gizlice pansiyoncunun odasına girdim. Çinliyle kurdukları suç örgütünü ortaya çıkartmak için delil aradım. Fakat bir şey bulamadım.

28 Mart: Galiba pansiyoncu odasına girdiğimi anlamış, biraz soğuk davrandı bugün.

29 Mart: Odaya girenin ben olduğumu anlamasın diye "Abi iki gece önce bi tıkırtılar duydunuz mu, sanki pansiyona hırsız girdi sandım" dedim. Pansiyoncu "Yoo ben bi şey duymadım" diye yanıtladı ama sanki "evet duydum, o sendin" der gibiydi.

30 Mart: Bütün gece uyumadım, pansiyoncuyla Çinli beni vurmaya gelirlerse, tetikte olayım diye bekledim.

31 Mart: Bugün odamdan dışarı hiç çıkmadım. Akşam olunca bavulu yatağa koydum, kendim gardolapta uyudum. Fakat kimse gelmedi.

1 Nisan: Bu gece bavulu gardolaba koydum, kendim yatakta yattım, yine kimse gelmedi.

2 Nisan: Bu gece hem bavul hem ben yatakta yattık, hayret yine gelmedi!

3 Nisan: Gâliba sinirlerimi bozup bana hata yaptırmaya çalışıyorlar. İşimi o zaman bitirecekler.

4 Nisan: Kaç gündür bi şey yemiyorum, keşke İzmit'ten geçerken biraz pişmaniye alsaydım, şimdi yerdim. Dönüşte alırım dedim, keşke alsaydım.

5 Nisan: Pansiyoncu sabah geldi, kapıyı çaldı. "N'oldu Orçun bey kaç gündür ortada yoksunuz, merak ettik" dedi. "Yok bişey iyiyim" dedim. Aklı sıra güvenimi kazanacak.

6 Nisan: Gizlice kaçmaya karar verdim. Fakat pansiyonun hesabını ödemeden kaçarsam peşime düşerler, yakalarlar. En iyisi karanlık çökünce parayı resepsiyona bırakıp kaçmak.

7 Nisan: Kaçmak çözüm değil Orçun, en iyisi kalıp mücadele etmek.

8 Nisan: Çapını bil Orçun, koskoca uluslararası bir çeteyle mücadele edemezsin, en iyisi yalaklanmak.

9 Nisan: Bugün gizlice pansiyondan çıktım, çarşıya gidip pansiyoncu ve Çinli'ye hediye aldım, getirip verdim, "ne gereği vardı abi" dediler. Gözyaşlarımı tutamadım "siz herşeye layıksınız" dedim, ağladım, teskin ettiler.

10 Nisan: Artık çok mutluyum, hediyelere bir milyon lira harcadım ama olsun, çete beni affetti.

Akşamsefası

ALTAY MARTI

Gözaltı

"Beni gözaltında kaybedecekler. İnsan Hakları Derneği'ne bunu bildirin, haber verin!"

Birkaç ay önce mizah öyküleri yazdığım haftalık sol bir derginin yazar-çizerleriyle birlikte ev yemekleri yapan ufak bir lokantada oturmuş bir şeyler yiyorduk. Sokaktan o anda gelen telaşlı insan seslerini duyunca ikişer-üçer dışarıya koştuk. Gördüklerimiz karşısında hepimizin ilk tepkisi kımıltısızlık olmuştu. 24-25 yaşlarında esmer bir genç, kolunu ve boynunu kavramış ve kendisini ille de kaldırım kenarındaki beyaz otomobile sokmaya çalışan uzun boylu, iri-kıyım bir adamla boğuşuyor ve boyun damarları şişmiş bir şekilde hırıltılı bir sesle bağırıyordu:

"Beni gözaltına alıyorlar! Beni kaybedecekler!"

Dükkanlardan çıkanlar, pencerelerden merakla kafalarını çıkaranlar ve yoldan geçenlerle kalabalıklaşan insanlar bu ülkeyi kıyısından köşesinden tanıdıkları için, temkinli bir şekilde, olup biteni oldukça uzaktan izliyor, hiç kimse hiçbir müdahaleye yeltenmiyordu. Kıskıvrak yakalanmış ve gözlerine dehşetin izi vurmuş genç ise hâlâ çırpınıyordu:

"Beni gözaltında kaybedecekler. İnsan Hakları Derneği'ne bunu bildirin, haber verin!"

Dal gibi çocuğu bir türlü arabaya sokamayan, haykırmasını engelleyemeyen sivil polis gittikçe daha çok sinirleniyor, o sırada başka bir gencin peşine düşmüş, fakat elinden kaçırdığı için bir hayli hayıflanmış bir şekilde sokağın öbür ucundan telaşlı adımlarla gelen arkadaşından yardım istiyordu.

Böyle bir sahneyi bir filmde görseniz ya da herhangi bir gazete-dergide bir fotoğraf karesi olarak karşınıza çıksa bu sahne, kanınız donar. Fakat o anda bunca zamandır baskı, endişe ve sindirilmişlik duygularıyla donatılmış olan bizler, bu toprakların kendisini daha hakiki sanan insanları, tepkisizlikte ısrar ederek, çatılmış kaşlarımız ve gerilmiş yüzlerimizle öylece durmuş bekliyorduk.

Birden sokağın ortasında çok zarif bir kadın sesinin patlamasıyla irkildik:

"Bir dakika! Ne yapıyorsunuz siz, bu çocuğu nereye götürüyorsunuz?"

O zamana dek akıl almaz bir suskunlukla her şeyi seyretmekte olan kalabalıkta bir kımıldanma oldu. Herkes başını çevirmiş, şaşkın gözlerle bu kadını arıyordu. Birazdan kadın göründü. Üzerinde çok pahalı ve şık mantosu, omuzunda küçük-siyah-parlak çantası, orta derecede makyajlı yüzü ve yukarıya doğru taranmış bakımlı saçlarıyla ufak-tefek bir kadındı bu. Çok minik adımlarla ve imrenilesi bir kararlılıkla, 15-20 dakikadır süren kargaşa, telaş ve korkuyla hesaplaşıyor, intikam alıyormuşçasına gayet sakin yürüyordu. Esmer delikanlı da, iki sivil polis de oldukları yerde kalmışlardı. Yavaşça arabaya yaklaşan kadın ses tonunu yükseltmeden, yine aynı soruyu sordu:

"Ne oluyor? Bu çocuğa ne yapmak istiyorsunuz?"

İrikıyım polis hiç beklemediği bu soru karşısında önce afalladı, sonra kendisinin kim olduğu aklına düştü ki, öfkesini zaptetmeye çalışarak cevapladı:

"Bu adam şüpheli şahıs. Şubeye götüreceğiz."

Esmer delikanlı ise bu yeni durum karşısında biraz güç bulmuş, biraz sakinleşmişti. Bağırmaktan çatallaşmaya yüz tutmuş sesiyle:

"Hayır. Ben şüpheli değilim. Kimliğim, adresim, her şeyim belli. Bir derginin muhabiriyim. İnsan Hakları Derneği'ne haber verin." dedi.

İki sivil polis daha da hırçınlaşarak esmer delikanlıyı bir an önce arabaya sokmaya, görevlerini yerine getirmeye uğraşırken, bakımlı kadın aynı yeknesak sesiyle, rutin sorusunu sormaya devam ediyordu.

Kalabalıktan da cılız ve kararsız da olsa birkaç ses yükselmeye başladı o anda: **"Götürmeyin!", "Suçu ne?"**

Bizim taraftan ise çıt çıkmıyordu. Bilmek endişelenmek demekti herhalde. Hitler'in zamanında **"İdamlar kahramanlar yaratıyor. Kaybedin!"** diye emir verdiğini, Arjantin'deki Mayıs Anneleri'ni, Latin Amerika'da düzen muhaliflerinin uçaklarla okyanuslara, kanalizasyonlara atıldığını, 12 Eylül'de bu ülkede beşyüzbine yakın insanın gözaltına alındığını, bunların birçoğuna işkence yapıldığını, kimsesizler mezarlığında birçok faili belli olmayan insan ölülerinin yattığını, dünyanın zulümle, kanla örülmüş tarihini, devletin gerekirse nasıl azgınlaşabileceğini, illegal yaşamı, sivil polisi ve paranoyanın ne anlama geldiğini biliyorduk. Ve bu yüzden ürküyorduk.

İki sivil polise müdahale eden kadın ise ya bunları bilmiyordu, ya da çok cesurdu.

O sırada sokakta İnsan Hakları Derneği üyesi avukatları olduğunu sonradan öğrendiğimiz bir genç kadınla iki ortayaşlı adam belirdi. Onlar da hızla olayın olduğu yere doğru koşmaya başladılar. Polis hâlâ esmer delikanlıyı arabaya bindirememiş, son çare halktan destek bulmaya çalışıyordu. Avukatların da işe karışmasıyla olay iyice çetrefilleşmişti. İrikıyım polis kalabalığa dönerek, **"Bir şey olmayacak. Sadece götürüp ifadesini alacağız. Niçin korkuluyor bu kadar polisten? Biz de sizin gibi etten kemikten yaratılmamış mıyız? Ben de sizin gibi insan değil miyim?"** demeye başladı. Avukatlar ise hemen oracıkta sokağı mahkeme salonuna çevirmişler, hem hesap soruyor, hem de kendiliğinden **"müvekkilleri"** olmuş esmer delikanlıyı savunmaya ve kurtarmaya uğraşıyorlardı. Sonunda anlaşmaya varıldı. Esmer çocuk şubeye götürülebilirdi, ama bir şartla. Avukatlardan biri de onlarla beraber gidecekti. Ortalık biraz yatışır gibi oldu. Herkes beyaz arabaya binmeye başladı. İrikıyım polis ise terli ve kırmızılaşmış yüzüyle arabanın hemen yanında durmuş sitemkâr bir sesle habire çevresine çığlıklar atıyordu:

"Ne var bunda işte! Bakın hep beraber gidiyoruz. Korkulacak bir şey var mı?"

Son olarak da kalabalıkta rastgele insanlara sormaya başladı:

"Sen mesela kardeşim! Sen polisten korkuyor musun?"

Kime sorduysa cevap alamadı. En son seyrelmiş saçlı, gözlüklü, gençten bir adama uzattı işaret parmağını:

"Korkuyor musun hemşerim sen polisten?"

Gözlüklü genç hafifçe gülümsedi ve başını sallayarak, **"Evet..."** dedi ve ekledi, **"maalesef!.."**

Beyaz araba hızla hareket ederken korkunun aslında insanın kendi beynine küsmesi anlamına geldiğini düşündüm. Bir de İnsan Hakları Derneği üyelerinin çabalarını ve ısrarlarını görünce Aziz Nesin'in yıllar önce sarfettiği bir laf gelip oturdu aklımın bir köşesine: **"Çağdaş insan örgütlü insandır."**

SEMRA CAN

Oktay Güzeloğlu

JİGOLO

Güneş, doğudan doğar batıdan batar, doğa kuralıdır bu. Arkadaşım Güneş, doğa kurallarını bozdu ve batıdan doğdu. Hem de en batıdan. İstanbul'un fakir semtlerinden birinde bir gecekonduda dünyaya geldi. Ona yalnızca Güneş derlerdi. Fiziği adına yakışırdı. Sırım gibi uzun boyu, en usta plastik cerrahlarının sanat tarihlerine mal olmuş heykel traşların, keskisiyle yontamayacağı kadar, güzel bir yüz. Fakirliği yüzünden, okuyamamış güzelliğinden dolayı el üstünde tutulmuştu. İşsiz güçsüzdü, çalışmazdı. Tek özelliği, dans etmekti. Beyoğlu'nun en popüler lüks gece kulüplerinden birinde takılır dans ederdi. Ama ne muhteşem dans, Tanrı onu dünyaya getirirken sen yalnız dans edeceksin diye kulağına fısıldamıştı sanki. Dans ederken, yılanın koşarken vücudunun aldığı kıvraklığı, kuğunun sudan başını çıkardıktan sonra, boynunun kemiksizliğinden dört bir yana dönüşü gibiydi. Bu özeliklerin bileşimi onun dans edişinde bütünleşirdi. Arap atlarının yarışa başlamadan evvel ön ayaklarıyla yere vuruşları gibi, Güneş uzun bacakları ile piste vurduğunda, yaşlı zengin eşcinsellerin, pörsümüş zengin yaşlı kadınların yüreğinde top gibi patlardı. O pistte tek başına kalır etrafını görmemecesine bir mevlevi huşusu içinde dansını eder, kendisi etrafını görmez ama yerine görenler vardır.

Güneş; sürekli şişman, vakur bir kadın ve kendi boyuna yakın, düz saçlı, muhzun bir kızla, birlikte otururdu. Kız sevgilisi idi. Bazen dansta Güneş'e eşlik ederdi. Birlikte dans ederlerken gökyüzünde uçan melekler gibi biçim alırlardı. Şişman vakur kadın yanlarında otururken anaç bir kartal gibi ikisini kanatlarının altında sıkı sıkı tutar, etrafa bunlar benim mallarım der gibi bir görünüm verirdi. Doğruydu mallar ona aitti.

Güneş dans ederken etrafına ışık saçardı. Saatlerce ettiği dans son bulduğunda, bulutların arasından sıyrılarak yorgun masaya döner üçgeni tamamlardı. Şişman kadınla daha sık konuşurlardı. Gece yansı bir saatlerde, Güneş ortadan kaybolurdu. Şişman kadınla mahzun güzel hiç konuşmadan başbaşa kalırlardı.

Mahzun güzelin gözlerinden, bazen nedeni bilinmeyen damlalar, masanın üstüne kan gibi akardı. Şişman, vakur kadın, hep neşeli, uzun ağızlıklı sigarasını, tüttürerek, etrafa gülücüklü selamlar gönderirdi. Sabaha karşı mahzun güzelle birlikte kulüpten çıkarlardı.

Bazı geceler, iki sevgili başbaşa otururlar, çok az konuşurlar yalnızca gözleriyle bakışarak birbirlerini anlamaya çalışırlardı. Hiç güldüklerini gören olmamıştı. Ne dargın ne de barışık halleri vardı. Şişman vakur kadın yanlarına geldiğinde, hep o konuşur, gülerdi sesini çatlata çatlata o kadar çok gülerdi ki bütün dikkatleri üzerlerine toplardı. Üçü birlikte viskilerini yudumlayarak kendi dünyalarını oluştururlardı. Aylar ayları kovaladı. Mevsimler döndü, Güneş gözle görülür biçimde az ışık saçıyordu, göz kamaştırmıyordu. Hareketleri ağırlaşmış, dânsları yavaşlamıştı. Güneş fiziksel kararmaya yüz tutmuştu. Fakat farkedilen ayrı birşey vardı, Güneşle mahzun güzelin sohbetleri fazlalaşmıştı. Sanki eskiden konuşamadıklarının acısını çıkartırcasına birbirlerine sarılarak kahkahalar atıyorlardı. İnsana tuhaf gelen şey Güneş parlakken konuşmadan oturan çift şimdi neşe içindeydiler.

Anlamsız gelir insana, ama öyle yaşamlar vardır ki zıddına işler bu da zıddına işleyenlerden, ayrıca farkedilen birşey daha vardı. Devamlı gülen şişman vakur kadın somurtuyordu. Denge bozulmuş üçgen yer değiştirmişti.

Birgün Güneş'in şu sözleri dengenin bozulduğunun göstergesi idi. Sermayen gün geçtikçe eriyor, yenisini çabuk bulsan iyi olur. Yemimi kesmeye başladın ama daha mutluyum, eriyorum, eridikçe de rahatlıyorum.

Yem dediği şey eroin idi. Şişman kadın cevaplamadı küstah bir tavırla kalktı gitti. Güneş, mahzun güzel'e sarıldı. Titriyordu. Bitkin bir halde birlikte kalktılar.

Güneş, Güneş, Güneş diye bağırsanız bile duyamazdı. Yirmibeş yaşındaydı. Yaşamı dans, geçim aracı pörsümüş sosyete kadınlarının ve yaşlı zengin eşcinsellerin koynunda belli bir fiat'a yatıp onları memnun etmek, batmaya yüz tutunca asıl sevgiliye sarılmak. Üzerinden para kazanan pezevenkler daha doğarken batmış güneşleri çıkaracaklar, yaşamadıkları yaşlarda kendi çıkarları doğrultusunda tekrar batıracaklardı. Bu da yaşamın bir yüzü idi. Arkadaşım Güneş de batmıştı. Tekrar doğmamacasına...

Akşamsefası

KARA ÇALAN

Nihat GENÇ

Şehrimize hoşgeldin Don Kişot!

Don Kişot idealist bir yaratıktır. Her idealist gibi, coşkularını, düşüncelerini, inançlarını, yani kendini kandırmıştır. İdealizm, başka türlü bir ülke, başka bir aşk, başka bir inanç, başka bir çözüm olmadığına 'kesinlikle', kayıtsız-şartsız inanmış bir gençlik tanrısıdır. Bir ömür bu tanrıya heba edilir.

Birçok büyük eleştirmen Don Kişot'u tarihin en büyük romanı olarak görür, Don Kişot romanların romanıdır. İhtişamını, kahramanlarını, onurunu kaybetmiş bir toplumda sefil bir hayat yaşar Don Kişot. Gerçeği kabullenmez. Atalarının yaşadığı gibi, onuru, soyluluğu, kahramanlığı, cesareti ve korkusuzca savaşı tek başına oynamaya başlar.

Birkaç asır önce yazılmasına rağmen neden Don Kişot modern çağın en büyük klasikleri arasındadır? Çünkü modern toplumlar, köleleştirdiği ülkelerin hafızasını-onurunu silip geçer. Tarih, onur, sömürgecinin umurunda değildir. Mc Donald köftesi kahramanlık-onur-şan hiç tanımaz. Kültürünü, inadını, geleneğini, cesaretini, yaşama coşkusunu kaybeden modern insan: Birey; ne zaman umutsuz, lanet, sefil dünyaya karşı koymak, direnmek istese, kendisini bir Don Kişot olarak görür.

Modern dünyaya kafa tutan tüm asiler, önünde sonunda Don Kişot gibi efsanevi halk kahramanlarının ismini bayrak gibi dalgalandırır. Jan Darc Fransız ulusunun en büyük sembolüdür. Fransız milliyetçileri solculara karşı iki asır onun efsanesini kullandı. Ne ilginçtir ki, II. Dünya Savaşı öncesi, büyümekte olan Komünist Parti dahi, sonunda Jan Darc'ı "halkın kızı" ilan edip, saflarına katmaktan başka çözüm bulamaz.

Kurulu topluma kafa tutan her asi, önünde sonunda geleneklere başvuracaktır. Önünde sonunda gerçekle-hayali karıştıracak, gönüllü olarak hayali bir kimliğe, hayali savaşına umutsuzca devam edecektir.

Modern dünya yüzbinlerce Don Kişot üretmiştir. En ünlüleri şairler, edebiyatçılardır. Abartısız ve namuslu entellektüeller bile onun o büyük yalanına burun kıvıramadı. İçimizdeki Don Kişot'un cesedi çoktan çürüse de, bizi vareden büyük koku, korkusuzluğun kokusu, hâlâ orada saklı. Çürüyen insani değerlere karşı aydınların tek losyonu hâlâ Don Kişot'tur, hâlâ ulaşmak istediğimiz yere tek bir uçak kalkar: Don Kişot...

Acımasız gerçeklik, Don Kişot'u rüyalarımızdan kovsa da, Don Kişot, entellektüel jestlerimizde hâlâ tılsımlı, büyülü yerini koruyor.

Edebiyatçılar, aydınlar, artık toplum için zararsız, hatta faydalı Don Kişot'lardır. Burjuvaya ve umurunda olmayan kitlelere, umutsuz kavgalarının metinlerini satmanın anlamı nedir? Açlıklarından, sefil hayatlarından oluşturdukları menüleri, romanları, resimleri, doyumsuz paralarla değiş-tokuş etmelerinin sebebi nedir?

Neden coşkularını inanmadıkları dünyanın insanlarına kurban ederler! Anlamsız, başıboş, bir hiç bile olamayan resimleriyle artık kimseyi kandıramayacakları için, büyük paralar veren kolleksiyonculara da önce bir Don Kişotluk satılmalıdır.

Bir de kontrolden çıkmış Don Kişot'lar vardır. Onların önünü, edebi, siyasi oyuncaklarla sınırlayamaz, ödüllerle, ünvanlarla ruhunu tatmin edemezsiniz.

İşte onlar, bir anda toplumları sürükleyen, coşturan olağanüstü kahramanlıklara aday insanlardır. Çok incelmiş bir tel üstünde Tanrı'yla hesaplaşırlar. Bir anda, o büyük kahramandan, birden, büyük sapık bir canavar çıkabilir.

Önüne çıkan kasabaları yakarak-kırarak ilerleyen Timur'u, Cengizhan'ı büyük kahramanlar olarak da görebilirsiniz, birer sapık canavarlar olarak da...

Nasıl oluyor da, toplumlar, kahramanlarıyla-sapık canavarlarını ayırdedemiyorlar. Çünkü Don Kişot'lar, melek kadar saf, çocuk kadar berrak, bir peygamber kadar dürüst, annemiz kadar içten insanlardır. Kurulu topluma-pisliğe, asla bulaşmamış, entrikalardan ustalıkla uzak durmuş, kirden-günahtan profesyonelce arınmış insanlardır.

Ve içimizde kararını vermiş tek insandır Don Kişot. Bu ruhsal hastalığı bir çocuk gibi kapmamızın sebebi de, Don Kişot 'kansız-kılıçsız-silahsız' bir şovalyedir. Oyunla-savaş. Bisiklet ve başkaldırı.

• • •

Don Kişot'lar tarihi, toplumu, dünyayı başka bir dil içinde konuşurlar. Mesela; bir hemşire ona iyilik etmişse, tüm hemşireler onun gözünde iyidir, kötülük etmişse, tüm hemşireler kötüdür. "Genel", "bütün", "hep", "herkes", "kesin", "mutlak", "olmazsa olmaz" kavramlarına hayran insanlardır. İkiyüz yıldır batıya karşı savaş veren gelenekselci kitlelerin de böyle genel ifadeleri vardır. En önde yalın kılıç, büyük şeytan: Batı. Finliler'in ayrı bir tarihi, düşüncesi olması, bu genel içinde önemsiz bir ayrıntıdır. Dünya ikiye ayrılır: Melekler-Şeytanlar!

Don Kişot idealist bir yaratıktır. Her idealist gibi, coşkularını, düşüncelerini, inançlarını, yani kendini kandırmıştır. İdealizm, başka türlü bir ülke, başka bir aşk, başka bir inanç, başka bir çözüm olmadığına 'kesinlikle', kayıtsız-şartsız inanmış bir gençlik tanrısıdır. Bir ömür bu tanrıya heba edilir.

Kusursuz bir idealizm, kafesini kaybetmişse, ölümcül bir serseriliğe, geri dönülmez bir uyuşturucuya, anlamsız bir boşluğa kabadayı bir sertlikle sürüklenebilir. 12 Eylül öncesi ellerindeki kusursuz idealizmleriyle ülkenin, insanların canlarını yakan gençler, 12 Eylül'de idealizmleri ellerinden alınınca aynı soruyu sordular: Şimdi ben ne yapacağım? Çünkü, aynı kusursuz idealizm, bu sefer kendilerini, canlarını yakıyordu. Onları, genel konuşturmaya alıştırmış kusursuz ideolojilerinden sıyrılıp tarikatlara sığınan sağcı gençler, çok geçmeden şeyhlerini, dünyanın en büyük şeyhi olarak, şiir dergisi çıkartan solcu gençler de üstadlarını dünyanın en büyük şairi olarak görmekte gecikmediler.

İdealizm, insanlığın en saf minerali coşkuyu taşır. Rüzgârın önünde yayılan yangın gibi, her bedeni, her ülkeyi anında sarhoş eder. Bu yangının yakıcı büyüsünden kim kurtulabilir?

Bu yangından yalnız 'su katılmamış acı gerçek' kurtulur. Bu amansız zırıl zırıl gerçek, yangınlardan daha büyüktür. Ruhlarımızı mermerleştiren, mermerden hüngür hüngür gözyaşları döktüren bu zehir zıkkım gerçekten kurtulmanın yalnız bir tek yolu vardır:

İdealist bir Don Kişot olarak. Büyük bir uykuya dalarız. Tarihi, keyifli bir uyku. Melekleriz, şeytanlarımızla ideoloji, dava uğruna gönül eğlendiririz. Coşarız, savaşırız, mutlu oluruz. Oysa gerçek, kanlı bir basur gibi, gözbebeklerimizin ta içinden akar.

Bu hayali savaşın coşkusu etrafımızda milyonlarca Sanço-Pançolar yetiştirir. Aslında sanço-pançolar (kitleler) Don Kişot'un ruhunun tüm deliklerini-deliliklerini bilge bir filozof gibi iyi bilir. Yine de onun kölesi, muhafızı, ayakçısı olmaktan kurtulamaz. Çünkü sanço-pançolar inanmaklainanmamak arasında sıkışıp kalmıştır. Don Kişot, kararını vermiştir: Komikleşir, şarlatanlaşır, ucubeleşir, hayalileşir, bilimadamları gibi nutuklar çeker, Ulubatlı Hasanlar gibi bayraklar diker. Sanço Panço, tüm bu delilikleri kendi adına üstlenen bir başkası olduğu için, Don Kişot'un yoluna kırmızı halılar döşer. Çünkü Don Kişot göze alan insandır. Masumdur. Çünkü gerçek canavar Sanço Panço'lardır.

Evinde iki çocuğuyla başedemeyen sıradan insan, dünyanın tümüyle savaşı göze almış bu insana nasıl hayran olmasın. Sanço Pançolar tabii ki hayran olacaktır, kaybedecekleri, derin can sıkıntılarından, anlamsız hayatlarından başka ne vardır? Tanrı karşısındaki büyük yalnızlığını kucaklayan Don Kişot'un ardından hep birlikte, kafilelerle dağ-tepe yürürüz.

• • •

Don Kişot hasta yatağına düştüğünde de o zaten bir deli-hasta olduğunu söyleyeceklerdir. Çünkü, içimizde kim Don Kişot'la, sapık canavar arasındaki ayrımı bilebilir?

İşte, içimizde gerçek bir Don Kişot. Ülkemizin son kırk yıllık tarihinde, işçisinden askerine, kırk yıllık yazarı Çetin Altan'dan, dünkü yazarı Nihat Genç'ine kadar herkes dünya, eşya, insan görüşlerini binbir renkli, binbir değişik sıradağlar ardından görmeyi denemişlerdir. Ancak, yalnız biri var ki, kırk yıldır, sözünden-davasından-inancından zerre taviz vermemiştir.

O şimdi iktidar, başbakan.

DÜNYAYI FETHEDECEĞİZ, diyor, nasıl? BİR FATİH GİBİ...

Şehrimize hoşgeldin büyük Don Kişot: İnancın, sabrın, kavgan önünde saygıyla eğiliyorum. Bir çift kuru-hayali lafın etrafında beşmilyon canlı insan topladın!

Hep birlikte önünde huşuyla eğiliyor, bağırıyoruz:

Hz.Ali'nin yedi kulaç açılan zülfikâr adlı kılıcını eline al! Ve ülkemizi, batılı şeytanlardan, faizcilerden, Amerikan markalarından, batı taklidi partilerden, repoculardan, satılmış-ruhsuz medyacılardan kurtar bizi.

SEN GERÇEK BİR FATİH'sin.

KURTARACAKSIN!

Akşamsefası

KAYBETMEK Kİ EN ÇOK YAKIŞANIDIR BİZE

Kemal Gökhan Gürses

DEVAMI ORADA...

Halit Çapın

BİTPAZARI

Kimbilir, tiyatroların en büyüğü olan ev denilen o yerde, o koltuklar ne ağlantılara, ne güldürülere tanık oldular. Oysa şimdi? Atılmış, bırakılmış, yok pahasına. İnsanoğlunun geçmişini böylesine pazara çıkartması bir anlamsız işler rabbim.

Dört bir yan, eski zamanlar. Bölük pörçük, salkım saçak, öbek öbek, küme küme eski zamanlar. Dokunsan ağlayacak yalnızlıktan, şu tahtaları kırık çocuk bahçesi. Bu saksıda unutulmuş, solması hiç yokçasına akşam sefası, acep hangi devirlerden, hangi pencerelerden, hangi güneşlerden taşınmış buraya? Sokağa baştan kara edilmiş, sürgüleri bir başka yerlere takılı, nesli tükenmiş dolaplar. O dolaplar ki, eski yangınlardan muttasıl kaçmanın yorgunlukları içinde...

Eski zamanların pazara çıkarıldığı orada, ne kadar kaldığımı bilmiyorum. Belki bir, belki iki saat. Ama en çok hüzünlendiğim yeri biliyorum: Çok küçük bir yerde sergilediği kendi eşyalarını satan adamı gördüğümde. Adam kendi geçmişini, kendi geçmişinden arta kalanları satıyordu. Gözleri sattıklarınca eski, öyle durup duran yaşı geçkince bir adam. Önüne serdiklerinin arasındaki o saat, kurgusu bitmiş olmalı ki, zamanla olan uğraşısını bırakmış. Kimbilir hangi vakitlerin, bir sıfır üç otuz beşinde durmuş, katıla kalmış. Birisi bir alsa onu. Alan bir kursa onu. Saat bir yetişse şimdiki zamanlara. Hey anam hey! Sen o zaman bak Omega imiş, Seiko imiş, Piaget imiş, hepsi vızz. Sen bu saati o zaman izle arkadaşım. Zamanla atbaşı nasıl gidilirmiş o zaman gör. Hasretlik bitti ya, sen saati o zaman seyreyle. Bak yüreği nasıl tıngır mıngır. Aah o saati bir alan olsa bu pazar günü. Ahh onu lan bir kursa bu pazar günü.

O boş Remmy Martel şişesi ne? Hani saatin yanına konulmuş olan. Bu gözleri bile eskimiş, oturuşu bitik, yok adam, çok ama çok yoksul olmalı. O boş şişeyi bile getirmiş koymuş oraya, alanı bulunur diye düşünür olmalı. Bir zamanlar doluyken, acep kendisi mi içmiş içindeki o canım Fransız konyağını? Küçük yudumların ardından, sevdiceğinin dudaklarını mı meze etmiş kendine? Ya o düzgünce katlanmış, paçaları yivli, siyah lastikotinden olan pantolon? O pantalonun "Bir zamanlar ben de yollar görmüştüm" der bir halları var. O tabakları olmayan tek kahve fincanı? Tanrım! O adam oturduğu o yerde, çok çaresiz olmalı. Tanrım, geçmişini sattığı için ne kadar utanıyor olmalı?

Bu karışıklık, bu karman çormanlık ne? O boynu kopmuş bebek. Gövdesi taa ilerde bir yerde. O bebeğe bir çocuk sarılmıştı vaktiyle. Gecelerce koynuna almıştı bebeğini muhakkak. Ve muhakkak o çocuk, rüyalarını o bebekle paylaşmış, sabahlardan akşamlara değin kimselerin bilmediği dilince konuşmuştu onunla. Ahh bebek, boynu kopuk zavallı bebek! Bu karmaşada yalnızlığın anlatılır gibi değil.

O koltuk takımları ilk getirilip konulduğunda eve! O evin şaşkınlığı! O evin güzele durması. Duvarların, döşemelerin, halıların, seccadelerin evin içinde ne vasa her şeyin ortalıktan el ayak çekilince, bu takımlarla daldıkları sohbetler. Ve onların, yeni olduklarından ötürü kasım kasım halleri. Şımarıklıklarından yanlarına varılamaması. Kaç bebe dayak yedi onların saygınlıklarına halel getirdikleri için. Kaç kedinin peşinden terlik atıldı, o koltukların üzerlerine çıkıp kıvrıldıkları için. Ne sohbetler koyulaştırıldı üzerlerinde kimbilir. Kimbilir, tiyatroların en büyüğü olan ev denilen o yerde, o koltuklar ne ağlantılara, ne güldürülere tanık oldular. Oysa şimdi? Atılmış, bırakılmış, yok pahasına. İnsanoğlunun geçmişini böylesine pazara çıkartması bir anlamsız işler rabbim.

Yırtık pırtık, lekeli mekeli, sökük mökük, bu entarilerin bu bluzların içinde bir zamanlar kızca kadınca kokular olmalıydı. Kokular ki koklanası. Şimdi: Şimdi küf.

O bir köşede eğreti duran radyo, geçmişte susmak bilmemişti oysa. Bütün haberleri ondan dinlemişti bütün mahalleli. Kimleri kimleri alıp sokmamıştı içine. Neler neler dememişti. Şimdiki suskunluğu, çığlık çığlığa.

Ya şu gramafon? Kendi söylemese bile birisi gelip alsa o eski şarkılarını dinleyebileceği bir yerlere koysa. Ahh bir koysa. Sonra, ahh bir çalsa. O, gramofon, o coşkusuyla, inanıyorum ki nice dualleri bozar.

Daha neler, neler. Topkapı'nın dışındaki o eski zaman pazarında eski zamanlar pazarlanmakta. Bakın, bakın şu fare kapanına! Fare kapanı dedim de Hadi Oktay Rifat'ın eskilerinden bir fare kapanı sunayım size:

"Şükret fare/ Bu kapana şükret/ Yüzüme bakma öyle acı acı/ Gözünü mü oydum/ Derini mi yüzdüm/ Hayanı mı burdum/ Şişlemek elimdeydi/ Gazlamak elimde/ Diri diri yakmak elimde/ Diri diri gömmek elimde/ Elini kalbine koy da söyle/ Karını mı astım/ Kızını mı kestim/ Yuvanı mı bozdum/ Yoo fare/ Şunun şurasında minnacık bir kapan bu/ Ne tank/ Ne top/ Ne tayyare..."

Akşamsefası

KAYBETMEK Kİ EN ÇOK YAKIŞANIDIR BİZE

Kemal Gökhan Gürses

HALİL TURHANLI

"Ömrünün yirmibeş yılını cehennemde geçirdi"

Yeri geldiğinde kadınlara karşı cömert olmayı bilir; onların sırtından kazandığı paranın hiç değilse bir kısmını onlar için harcamaktan çekinmez.

1969 yılında yayımlanan bir romanın arka kapağında yazar bu sözle tanıtılıyordu. Sözü edilen cehennem hapishaneydi; orada geçen yirmibeş yıl ise kadın ve uyuşturucu satmanın cezası... Cehennemde bir gün, bir mevsim, bir haftaym değil, tam yirmibeş yıl yaşamış ve bütün yaşadıklarını **Pezevenk** (Pimp) başlıklı bir özyaşamsal romanda dile getirmiş olan yazarın adı **Iceberg Slim** (Aysberg Slim) idi.

Iceberg Slim için **Pezevenk**'i yazmak bir tür hayat vizesi, bir arınma süreci olmuş; fakat sonunda hiç pişmanlık duyulmayan, tövbe edilmeyen, geçmiş'n olduğu gibi kabullenildiği gibi bir arınma... Nitekim, romanı bestseller olduğunda kendisiyle yapılan bi söyleşide, "Benim ıslâh olmuş değil, emekliye ayrılmış bir pezevenk olduğumu yazın." demişti.

Irvine Welsh, "**Slim** uzlaşmaksızın, olduğu gibi anlattı." diyor. 1969 yılında New York Times'ın, **Pezevenk**'in ilanını yayınlamayı reddetmiş olması da **Slim**'in yaşadıklarını gözünü hiç sakınmadan anlattığını kanıtlıyor. Bugün politik doğruluğun perspektifinden okunduğunda, **Pezevenk** kadın düşmanlığı kataloğu olarak mahkûm edilebilinir. Ancak unutmamak gerekiyor, **Iceberg Slim** dünyanın en pis ve en belalı sokaklarının otantik sesi. Fahişelerin, pezevenklerin, eroinmanların, uyuşturucu satıcılarının, üçkağıtçıların, kumarbazların, müşterek bahisçilerin dünyasından kopup gelen bir ses. Bu aşırı ölçüde kirli gerçekçilik (ultra dirty realism) aslında, ucuz romanlar içinde **hardcare pulp** denilen bir alt-tür oluşturuyor. **Iceberg Slim**, getto dilinin bütün sözcüklerini kullandığı için, yayıncısının ısrarı üzerine kitabın sonuna bir de lügatçe (glosarry) eklemişti. **Pezevenk**'in 1969 yılındaki ilk basımının arka sayfalarına gözatan okur böylelikle sokak dilinin ne denli dinamik olduğunu, zamanla nasıl hızlı bir değişime uğradığını görebiliyor. Örneğin, şimdilerde rap jargonnda hem yapmacıksız sokak tavırlarını, hem de cinsel çekiciliği ifade etmede kullanılan "mack" sözcüğü bundan otuz yıl önce pezevenk anlamına da geliyormuş.

Pezevenk, siyah kültürde bir tür halk (folk) kahramanı sayılagelmiştir. **Sly Stone** (nâm-ı diğer Sylvester Stewart) gösterişli parlak giysileri, bol paçalı pantalonları, süslü yelekleri, kokain etkisindeki dik ve küstah bakışlarıyla, pezevengi (hustler'ı) sahne personası olarak benimsemişti. **Curtis Mayfield** bile, siyah bilinç aşılayan kompozisyonlarında pezevengin gönlünü okşamadan geçmedi. Baş müziği de, bir geçim yolu olarak pezevenkliği onaylamamakla beraber, pezevengin siyah toplumda itibarlı bir konuma sahip olduğunu kabul ediyor. Pezevenk prestij sahibidir; çünkü onun pahalı bir arabası, herkesten çok altın kolyeleri ve yüzükleri vardır. Herkesin olabildiğince renkli giyinmeyi düşlediği, ama çoğunluğun pejmürde vekilliksiz olduğu bir mahallede o aşırı ölçüde süslü, rengarenk giysileriyle hemen dikkati çeker. Bütün servetini kadınları ikna ederek kazanmıştır. (Bu ikna, tatlı sözler etkisiz kaldığında zor kullanmayı da içerir). Yeri geldiğinde kadınlara karşı cömert olmayı bilir; onların sırtından kazandığı paranın hiç değilse bir kısmını onlar için harcamaktan çekinmez. Dolayısıyla kadınlar, onları "uptown"a yolu düşen beyaz müşterilere pazarlasa da, bu adama bağlanmadan edemezler.

Belleğim beni yanıltmıyorsa, **Polanski**'nin **Çin Mahallesi**'nde **John Huston**'ın canlandırdığı düzenbaz zengin, "Pezevenkler aşlandıklarında saygınlık kazanırlar" gibisinden bir şey söylüyordu. **Iceberg Slim** de yaş haddinden dolayı pezevenklikten emekliye ayrıldıktan sonra saygınlık kazandı. Kolejlerde konferanslar vardı. Tek kitaplı bir yazar olarak kalmadı. 1994 yılında ölümüne değin hepsi de özyaşamsal beş roman daha yazdı. Bir de **Reflections** (Yansımalar) başlıklı bir ölbüm yaptı. Bu albüm geçtiğimiz aylarda **Bill Laswell**'in girişimiyle yeniden yayımlandı.

Kolayca tahmin edileceği gibi, **Iceberg Slim** (Aysberg Slim) onun takma adıydı. (Asıl adıysa **Robert Beck**). Aysberg, elbette ki gelişigüzel seçilmiş bir ad değildi.* Serin ('cool') olmayı ifade ediyordu. Siyah kültürde serin olmak, sahici ve katışıksız olmak, numara yapmamak, palavra sıkmamak demektir. Bu bağlamda serinlik bir tavır, bir duruş, ama aynı zamanda, çok acımasız bir ortamda ve ölümüne bir kavgada hayatta kalabilme stratejisi. Yirmibeş yıllık bir cehennem yaşamının yakıcılığından kurtulabilmek için kuşkusuz serin ve hatta bir aysberg kadar soğuk olmak gerekiyor.

*(*) Derridaen bir söz oyunuyla bu takma adı **Iceberg Slim/e** olarak da yazabiliriz. Slime sözcüğünün balçık, yapışkan, rezil, sefil, alçak, dalkavuk anlamlarına geldiğini okura anımsatmak isterim.*

NOT: Yazarımız, Murathan Mungan yeni evine taşınırken balyaların altında kalan "kedi kartpostalları"na ulaşılamadığından bu haftaki yazısını yayınlayamıyoruz.. Güle güle otur sevgili Murathan..

Akşamsefası

METİN ÜSTÜNDAĞ

şair hatları vapuru - 5

METİN ALTIOK

"diğer 36 ahker'e de"

bir şair merdivene tünemiş
bir elinde azı yanmış sigara
diğerinde temizlik fırçası

devlet *godot*'yu mu
bekliyor

acı'nın müebbet nöbetçi eczanesi
hint fakiri yatağı mı döşeği

ve ömrü azıcık yumuşasın diye mi
ciğerini her müddet alkolde
bekletti

bitlis'te beş minare bingöl'de altıok
beri gel cumhuriyet beri gel

cemal süreya'nın şiir ikiz kardeşi
kipat isimleri sakalları birdirbir
anneler üvey

-ve ömrümü basarımki ölüme-

beraber giderlerdi sivas'a
süreya ölmeseydi evvela

bir şair merdivene tünemiş
bir halk'a bir zaman'a
bir yazgı'ya

avaz beyaz bir sancıda
tıklım tıklım susarak

o uykusuz türkçesiyle
sonsuzu deler gibi
bakıyor

ikitemmuzbindokuzyüzdoksanüç

benzin dökem kibrit çakam
kalem tutan ellere
kâtip arzuhâl'im yaz halk'a böyle

ikitemmuzbindokuzyüzdoksanüç

turnam bir cinneti şölen addeder
inemez aşşağı döner ha döner

O ŞİMDİ AHKER

temmuz 1993

(*ahker* : sevgili *altıok*'un sözlüklerden bulup çıkarıp hayata yarettiği bir sözcük!.., sönmemiş, kül-köz anlamını içeriyor!. sönmedi!. sön-me-m-li!..)

Geçmiş Zaman Olur ki

EFLATUN NURİ

Yıl: 1948. İttihad ve Terakki Merkez-i Umumiyesi'ndeydik. Köprülüzâde, Necmeddin Sadık, Yahya Kemal ve daha birkaç genç oradaydılar. Biz Ziya Gökalp Bey'in vürudunda muntazırdık; zira Ziya Bey, Fırka müzakeresinden edebiyat ve ilim mubahesesine âdeta can atarcasına gelirdi... Bekliyorduk. O, gelmedi.

İçeriye Küçük Telât Bey girdi. Girdi, ama ben bir başkası zannettim. Yüzü o kadar değişikti... Benim dünyadan haberim yoktu... öyle meşguldüm ki, –Sonu felaketle biteceğine katiyen emin olduğum harbi– artık düşünemez olmuştum. Kulaklarımı dört açıp dinledim. Yahya Kemal'in bu "Neler oluyor Telât Bey?" değişinde, bir serzeniş, bir hitap seziliyordu. Hem bir cihet daha vardı: Yahya Kemal'in bu tarzda "Neler yaptınız, gördünüz mü, şimdi bu işin içinden nasıl sıyrılacaksınız?" der gibi hitap edebilmesi, bu cüreti bulabilmesi için, hükümet partisinin yerinden sarsılmış olması da iktiza ederdi. Cevaptan evvel, sualde bu mânayı derhal okudum ve felaketin koptuğuna, cevabı dinlemeden kani oldum. Telât Bey:

– Kahpe Bulgarlar cepheyi bırakıp kaçtılar! dedi.

"Eh, olur a, bir mâğlûbiyet hem de bizim ordumuza ait değil..."

Ben evvela böyle düşündüm. Fakat o sözüne şöyle devam etti:

– Almanlar'la hatt-ı iltisakımız kesildi.

Hepimiz buz gibi donduk. Sırtımda bir ürperme oldu.

– Sulh yapmaktan başka çare kalmadı!

"Ha, demek Harb-ı Umumi'nin sonu gelmişti. Çözülüyorduk... Avrupalılar'ın, tarihi İstanbul'a Fatih'ten intikam almaktan mütevelli bir zevk ve iftiharla coşkun, başta mızıka, muzafferane girişi...

İttihakçı maarif nazırı Şükrü Bey:*

– Eflâtun Bey!.. Eflâtun Bey!.. Refik Halid Bey geldiler, odasındalar, sizi bekliyorlar, dedi...

Oturduğum yerden kalkarken **Aydede** dergisini kapattım, ikiye katladım, koltuğumun altına aldım Refik Halid Karay'ın odasına girdim.

– Buyrun, dedi.

– Bu sayı **Aydede**'de bir karikatürüm çıkmıştı da, bugün gelmemi söylemiştiniz.

– Haa... Evet, bir tane değil mi? Aç dergiyi göster bakalım, hangisi senin?

Dergiyi açtım, karikatürümü gösterdim, o kalın bir defter açtı, içinde bir sürü kâğıt vardı:

– Adın yok, yazı da yok, dedi.

– "Yazısız" karikatür efendim... İşte şurada, suyun içinde imzam, dedim.

Eğildi, baktı... Baktı... Karikatür altındaki "yazısız" sözcüğünün yanında bir yazı daha vardı, onu işaret etti:

– Bak ne yazıyor "Fransız karikatürü" yazıyor, değil mi?! Bir de ben yaptım diyorsun!..

– Efendim, bakın imza burada "Eflâtun Nuri" yazıyor. Yanlışlıkla Fransız karikatürü yazılmış.

Tekrar eğildi baktı, baktı. Sonra, o kalın defterin içindeki bütün kâğıtları tekrar gözden geçirdi.

– Yok... Ücret ödeneceklerin içinde adın-madın yok. Demek Fransız karikatürü diye sana para makbuzu yazmamışlar. Hiçbir şey yapamam artık. Çok geç, tahsil-i kâbil değil, dedi. Elini uzattı, tokalaştık:

– Hadi, göreyim seni, haftaya bir tek karikatürle gelme, beş-altı tane olsun, daha çok para alırsın, dedi...

Kapıdan çıkarken, Ertuğrul Şevket Bey'le karşılaştım; kolumu tuttu, çekti, "Meserret" kahvesinin yanındaki sokağa girdik. İçkiliydi yüzü, her zamankinden daha kırmızıydı.

– Kaç para aldın?

– Hiç vermedi!

– Numara yapma! Bugün para günü, almışsındır, ver oradan bana yüzelli kuruş, yarın Faruk Gürtunca'dan çok para alıcam, sana hem vereceğin parayı hem de sonra ödemek üzere para da veririm.

– Vallahi Şevket abi, vermedi...

– Nasıl olur ya... Karikatürün yok muydu bu sayı?

– Vardı ama... karikatürümün altına Fransız karikatürü diye yanlışlıkla yazıldığı için para vermedi!

– Yapma ya!.. Vay adi!.. Oğlum Refik Halit Bey'den para kolay çıkmaz, hep böyle çamura yatar.

Sabahleyin elinden üç-beş lira zor kopardım, o da uçtu gitti; parasının ne beti, ne de bereketi var. Yürüdü, hafif yalpa yapıyordu... Karşımızdaki Meserret kahvesine girdi.

Elimi cebime attım... Paralarımı saydım, dönüş param vardı, hatta bir de simit alabilirdim. Sirkeci'ye doğru yürüdüm. Bir simit aldım... "Meşhur Sirkeci İşkembecisi"ni geçtim, "Konya Lezzet Lokantası"nın kapısından Semih Balcıoğlu ile Halûk Doğan Bey çıkarken karşılaştık. Ellerinde birer kürdan dişlerini karıştırıyorlardı. Halûk Doğan Bey "Konyalı"nın oğluydu. Ben yarım simiti arkama sakladım. Semih Balcıoğlu:

– Yahu Eflâtun, biraz evvel Halûkla senin kulaklarını çınlattık, nereden böyle?.. Yine ortalarda yoksun!

– Aydede dergisine uğradım, bugün para vereceklerdi, vermediler...

– Neden?..

– Karikatürün altına Fransız karikatürü yazmışlar. Refik Halit Bey, ben bir şey yapamam, dedi.

– Yahu Eflâtun, ne zaman seninle karşılaşsak, hep paradan bahsediyorsun. Para... para... para... Valla Napolyon gibi adamsın!

– Sen benim parayı sevmediğimi bilmiyor musun?

– Evet, ama hep para peşindesin!

– Haklısın... Ama görüyorsun, para bana gelmiyor! Çünkü sevmiyorum onu, o da sevene gidiyor, para bana gelse harcarım onu!..

Vapura bindim, elimdeki yarım simiti koparıp ufak, ufak martılara attım. Deniz simsiyahtı, gökyüzü gri ve koyukahverengi vapur dumanları içindeydi. Yalnız martılar bembeyazdı, ama onlar da açtı.

"Refik Halit Karay'ın istediği kadar karikatür yapıp götürsem, para alabilirsem bir tanesi yüzyirmibeş kuruştan altı tanesine ne alırım?" diye düşündüm...

*(*) **Minel Mihrab**: Refik Halid Karay'ın sürgünde yazdığı eserlerden biri. 1948 yılında Aydede dergisinde tefrika edilmiştir.*

SAYI: 9 5 TEMMUZ 1996 CUMA

SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK adına Mehmet ÇAĞÇAĞ ● **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ ● **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü :** Kutlu ESENDEMİR **Öküz'e saman ve su verenler:** Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Cezmi ERSÖZ, Çiğdem ANAT, Derya SAYIN, Devrim SEVİMAY, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Ferhan ŞENSOY, Fikret BEKLER, Gani MÜJDE, Güneri İÇOĞLU, Gürcan TÜRECİ, Halil TURHANLI, Hacer YILDIRIM, Haydar ERGÜLEN, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Lütfü OFLAZ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mesut CEYLAN, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Murathan MUNGAN, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan KOÇAK, Orhan PAMUK, Ömer LAÇİNER, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN,Tan CEMAL, Tuğrul ERYILMAZ, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Ümit KIVANÇ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yavuz TARAN, Yasin ADIYEKE, Yıldırım TÜRKER, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Ali Ekber USLU, Fikret ÖZDEMİR **Bilgisayar Tasarım:** Murat YÜCEŞAN - Vesile ÖZDEM - Cebrail OKÇU **Montaj:** Kadri Çavuşoğlu **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halida İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54, **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Bir-Yay, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu/ İSTANBUL

ABONELİK KOŞULLARI

AMERİKA - (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli - 100 $ - 6 aylık Abone bedeli - 50 $ ● UZAKDOĞU - (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli - 125 $ ● 6 Aylık Abone bedeli - 650 $ ● AVRUPA (POSTA) 1 yıllık Abone bedeli - 100 DM - 6 aylık Abone bedeli - 50 DM ● AVRUPA (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli -110 DM - 6 aylık Abone bedeli - 55 DM ● YURT İÇİ (POSTA) 1 yıllık Abone bedeli - 3.500.000 TL 6 aylık Abone bedeli - 1.750.000 TL ● BANKA HESAP NUMARALARI: Mark hesabı: 3002462 - 0 ● Dolar hesabı: 3002461 - 2 ● TL hesabı: 1100384 -7 ● (Hesap numaralarının hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine aittir)

Akşamsefası

ÖKÜZ

1922 Saltanat kaldırıldı. **29 Ekim 1923** – Cumhuriyet'in ilanı **3 Mart 1924** – Halifelik kaldırıldı. Tevhid-i Tedrisat Kanunu kabul edildi. Mecelle kaldırıldı. Şer'iye mahkemeleri kaldırıldı. **20 Nisan 1924** – İlk Anayasa'da 'Devletin dini İslâmdır' ibaresi bulunuyordu. **30 Kasım 1925** – Türbe ve tekkeler kapatılarak, şeyh gibi ünvanlar yasaklandı. **17 Şubat 1926** – Medeni Hukuk kabul edildi. **1927** – Din görevlileri memur konumundan çıkarılarak, devletin maaş vermeyeceği bildirildi. (Şûra-yı Devlet Kararları) **10 Nisan 1928** – Anayasa'dan 'Devletin dini İslâmdır' ibaresi çıkarıldı. **1932-1935** – Kadın haklarına ilişkin düzenlemeler getirildi. Medreseler kapatıldı. **1932** – İmam Hatip okulları kapatıldı. **19 Şubat 1932** – İlk Halkevi açıldı. **1931** – Okulların ders programlarından din dersleri çıkarıldı. **29 Ocak 1932** – İlk kez Türkçe ezan okundu. **24 Ekim 1934** – Ayasofya, Bakanlar Kurulu kararı ile müzeye çevrildi. **3 Aralık 1934** – Din adamlarının cüppe ve dinsel kıyafetlerini sadece ibadet yerlerinde giymeleri hükmü getirildi. **1935** – Okullarda din dersleri kaldırıldı. **5 Şubat 1937** – Laiklik ilkesi Anayasa'ya girdi. **15 Ocak 1949** – Ankara'da ve İstanbul'da ilk '10 aylık' İmam Hatip okulu açıldı. **15 Şubat 1949** – İlkokullarda isteğe bağlı din dersi okutulması yürürlüğe girdi. **4 Haziran 1949** – TBMM Genel Kurulu, bir İlahiyat Fakültesi açılması kararını verdi. **1950** – Ramazan ayında Ezanın Arapça okunmasına başlandı. **1951** – Milli Eğitim Bakanlığı tarafından İmam Hatip okulu açıldı. **27 Şubat 1951** – Ticaniler tarikatı üyeleri Kırşehir'de Cumhuriyet tarihinin ilk Atatürk büstünü parçalama olayını gerçekleştirdi. **1958** – Hükümet ortaokul ve liselerde isteğe bağlı din dersi konmasına karar çıkardı. **20 Eylül 1965** – Nurculuk, TCK'nın 163. kapsamına girdi. **12 Ekim 1969** – TCK'nın 163 maddesini değiştireceğiz sloganıyla seçimlerde Konya'dan aday olan Erbakan bağımsız milletvekili seçildi. **5 Mayıs 1972** – Aile kütüğüne kişinin mensup olduğu dinin de yazılması şartı getirildi. **11 ekim 1972** – Milli Selamet Partisi kuruldu. **23 Ocak 1976** – Akıncılar Derneği kuruldu. **29 Mayıs 1977** – İstanbul'un fethinin yıldönümü nedeniyle Ayasofya Müzesi önünde toplanan kalabalık şeriat isteyen sloganlar attı. **23 Aralık 1978** – Kahramanmaraş katliamında 105 kişi öldü, 176 kişi yaralandı. **4 Temmuz 1980** – Çorum'da camiden çıkan bir grup evlere, dükkanlara saldırdı. 26 kişi öldü, 600 aile göç etmek zorunda kaldı. **6 Eylül 1980** – MSP'nin Konya Mitingi sırasında olaylar çıktı. Bir grup, içki satan dükkanları taşladı, turistleri dövdü. **15 Ocak 1981** – Orgeneral Kenan Evren, Konya'da "Dinsiz bir millet düşünülemez. Dinimize sımsıkı sarılmalıyız" dedi. **28 Nisan 1981** – Bakanlar Kurulu, Türk imamlarına Suudi Arabistan'ın Rabıta-ül Alem-ül İslam örgütünün aylık bağlanmasıyla ilgili yasayı onayladı. **23 Temmuz 1981** – Evren, Erzurum'da, "Artık, yeni aldığımız bir kararla ilk ve ortaokullarda, liselerde mecburi din dersi okutulacaktır" dedi. **14 Nisan 1982** – İslam Kültür Merkezi'nin açılması için Türkiye ile İslam Konferansı örgütü arasında bir anlaşma imzalandı. **24 Nisan 1982** – Kenan Evren İslam Bankası'nın açılışını yaptı. **25 Kasım 1984** – Eski diyanet işleri başkan yardımcısı ve emekli Adana müftüsü Cemalettin Kaplan, İslam Cemiyet ve Cemaatler Birliği'ni kurdu. **1984** – İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nce Hizbullah örgütü açığa çıkarıldı. **20 Haziran 1986** – Cumhurbaşkanı Evren başkanlığında yapılan toplantıda, Türk İslam Sentezi'ni esas alan 34 sayfalık bir raporun benimsenmesine karar verildi. **27 Aralık 1986** – YÖK türban takılmasını yasakladı. **3 Mayıs 1987** – Van'da Şirin Tekin(17) adlı bir öğrenci oruç tutmadığı gerekçesiyle bir grup tarafından öldürüldü. **5 Ocak 1990** – Kültür Bakanı Namık Kemal Zeybek, Ayasofya'nın cami olması için TBMM'ye yasa önerisi sundu. **1988** – 1923 yılında 29 İmam Hatip okulu olmasına karşın, 1988 yılına gelindiğinde bu sayı 383'e ulaştı. **26 Aralık 1988** – Türban serbest bırakıldı. **8 Mart 1989** – Anayasa Mahkemesi türbanı serbest bırakan yasa tasarısını iptal etti. **31 Ocak 1990** – Prof. Muammer Aksoy öldürüldü. **7 Mart 1990** – Hürriyet gazetesi yazarı Çetin Emeç öldürüldü. **4 Eylül 1990** – Gazeteci ve eski müftü Turan Dursun öldürüldü. **6 Ekim 1990** – Prof. Bahriye Üçok öldürüldü. **12 Nisan 1991** – TCK'nın 163. maddesi yürürlükten kaldırıldı. **4 Eylül 1991** – RP'nin İslam Devleti kurmayı hedefleyen ve 'Adil Düzen' başlıklı broşürü ilk kez dağıtıldı. **24 Ocak 1993** – Cumhuriyet gazetesi yazarı Uğur mumcu öldürüldü. **25 Şubat 1993** – Erbakan "Laiklik Anayasa'dan çıkarılsın" dedi. **2 Temmuz 1993** – Sivas Katliamı'nda 37 aydın yakıldı. **23 Mart 1994** – Erbakan ve ailesinin Almanya'da Milli Görüş Teşkilatı'yla ticari ilişkisinin olduğu açıklandı. **4 Aralık 1994** – TBMM Adalet Komisyonu Başkanı Öğütcan, Terörle Mücadele Yasası'nın hazırlanmasında şeriata yenik düşüldüğünü söyledi. **15 Aralık 1995** – Erbakan, "İktidara geldiğimizde Cumhuriyet'in tüm kadrolarını tasfiye edeceğiz" dedi. **17 aralık 1995** – Çiller, bir yıl içersinde 130 İmam Hatip lisesi açarak rekor kırdı. **29 Ocak 1996** – Bosna' için 175 milyon lira toplayan ve RP'nin kasası olarak bilinen Süleyman Mercümek olayı patladı. **27 Haziran** Erbakan, başbakan...

2 Temmuz- Sivas Madımak Oteli önü

1996

Akşamsefası